

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra pedagogiky

**JÍZDA NA KONI A JEJÍ DOPADY NA PSYCHICKÉ A VÝVOJOVÉ
ASPEKTY ŽIVOTA DĚTÍ A MLÁDEŽE**

HORSEBACK RIDING AND ITS EFFECT ON CHILDREN

Bakalářská práce

VERONIKA FROŇKOVÁ

Vychovatelství

Kombinované studium

Vedoucí práce: PhDr. Ida Viktorová

PRAHA 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval/a samostatně pod vedením
PhDr. Idy Viktorové

V práci jsem použil/a informační zdroje uvedené v seznamu.

V Praze dne 30.4. 2013

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí bakalářské práce PhDr. Idě Viktorové za čas, který mi věnovala v průběhu psaní práce, za cenné rady a připomínky, které pomohly k vytvoření práce.

Anotace v českém jazyce

Důležitost zvířete pro dítě nelze popřít. Výsledky práce ukázaly, že se mnoho dětí mění při pravidelném kontaktu se zvířaty, stávají se zodpovědnější, vědí, že zvířata se o sebe sama nepostarají. Mnohdy jim roste sebevědomí, přeci jen zvládnout tak velké zvíře, jako je kůň, není lehké. Některé děti se u koní naučí překonat strach, učí se rozumět přírodě a neškodit jí. Není možné pominout také vliv na rozvoj pohybových schopností dítěte, které je zvířetem nucené ke zvýšené pohybové aktivitě. Ve vztahu ke zvířeti se dítě učí, že existuje také odlišný živý tvor, a rozvíjí svoje sociální dovednosti, aby bylo tolerantní, trpělivé a poskytovalo péči.

Klíčová slova

Dítě, sport, příroda, kůň, počítač, psychika, zájmy, tělesná zdatnost

Abstract in English

The importance of an animal for a child cannot be denied. The results indicated that many children change with regular contact with animals, they become more responsible, they know that animals are not able to take care of themselves. Children's confidence is growing because large animals respected them. Some children learn to overcome fear, they learn to understand the nature and not to harm it. It is not possible to ignore the influence on the development of motor skills as the child is forced by an animal to increased physical activity. Children learn to be tolerant of other creatures, develop their social skills and provide care.

Keywords

Nature, horse, computer, psychic, sport, child, interests, fitness

Obsah

1	Úvod	1
2	Vlastní práce	2
2.1	Teoretická část	2
2.1.1	Rozvoj osobnosti dítěte	2
2.1.1.1	Stadia vývoje osobnosti.....	2
2.1.2	Význam volného času u dětí a mládeže	4
2.1.3	Význam kontaktu se zvířaty	5
2.1.4	Vztah koně a člověka	7
2.1.5	Počátek výcviku u dětí	9
2.1.6	Vliv jízdy na koni na rozvoj samostatnosti a sebevědomí, výchovný význam	10
2.1.7	Vliv jízdy na koni na životní styl dítěte	11
2.1.8	Terapeutický význam jízdy na koni	12
2.1.8.1	Animoterapie	12
2.1.9	Podmínky v jezdeckých stájích	13
2.2	Výzkumná část	15
2.2.1	Přesné vymezení cíle práce, formulace problému a pracovní hypotézy	15
2.2.2	Charakteristika a popis vzorku	16
2.2.3	Popis užitých metod	16
2.2.4	Popis vlastního výzkumu (jeho organizace, podmínky, průběh apod.)	16
2.2.4.1	Dotazník	17
2.2.5	Vlastní výsledky	18

2.2.5.1	Souhrn informací od jednotlivých rodin - medailonky	18
2.2.5.2	Analýza dat.....	39
2.2.6	Diskuse	45
3	Závěr.....	46
4	Literární přehled	47
5	Samostatné přílohy	49
5.1	Příloha 1 – tabulky znázorňující veškeré výsledky výzkumu.....	49

1 Úvod

K tomuto tématu bakalářské práce jsem se nedostala náhodou. Od dětství se pohybuji u koní, v šesti letech mě koně zajímali tak moc, že se mi nakonec povedlo přesvědčit rodiče, abych na nich mohla začít jezdit. Později jsem dostala vlastního koně. Z vlastní zkušenosti tedy vím, jaká pozitiva koně přináší dětem a dospívajícím. Nikdy jsem nebyla moc komunikativní dítě, často jsem mívala pocit, že mi okolí nerozumí. Ale koně mi rozuměli vždycky, jako malá jsem hodiny sedávala u nich ve výběhu, dívala se na to, jak se pasou, vyprávěla jim, co jsem zažila. Měla jsem jednoho oblíbeného, často si přišel pro pohlázení, přiblížil svou hlavu k mojí a dýchal na mě, ten pocit bych tehdy za nic nevyměnila. Tehdy to nebylo tolik o samotné jízdě na koni, spíše o vztahu ke koním.

V šestnácti letech jsem složila zkoušky základního výcviku jezdce a občas se zúčastnila jezdeckých závodů, více mě ale bavilo pracovat s lidmi, učit je, jak mají koně vyčistit a připravit k jízdě, vysvětlit jim, jak se na koně nasedá a provést je prvními krůčky v sedle. Nejprve jsem učila jen dospělé, později začaly přicházet i děti, práce s nimi mě bavila ještě víc. Minulý rok jsem složila zkoušky cvičitele jezdeckví, abych se této činnosti mohla věnovat naplno.

Mým osobním cílem je vést děti a mládež k zodpovědnému přístupu k přírodě i celému životu, motivovat je k práci a pomoci jim si naplno a beze strachu užívat jízdy na koních i vztahu s nimi. Zároveň je chci naučit, jak vhodně komunikovat s ostatními lidmi tak, aby k nim mladší vzhlíželi a starší je respektovali. Přístupu dětí a rodičů k jezdeckému oddílu se věnuji proto, abych se dozvěděla, co od toho očekávají, co jim chybí nebo co jim přijde zbytečné a v budoucnu se mohla lépe zaměřit na potřebnou problematiku.

2 Vlastní práce

2.1 Teoretická část

2.1.1 Rozvoj osobnosti dítěte

Tato práce se bude zabývat rozvojem osobnosti dětí a mládeže ve věku od pěti do dvaceti pěti let. Je to z toho důvodu, že zkoumáme vliv kontaktu s koňmi, jízdy na koni a péče o něj, na osoby v tomto věku. Proto se nejprve podíváme na vývojové charakteristiky těch věkových období, které náleží dětem od pěti do 25 let.

2.1.1.1 *Stadia vývoje osobnosti*

2.1.1.1.1. Stadium raného školního věku

Do tohoto období můžeme zařadit děti ve věku od šesti do jedenácti let (Helus, 2009). Většina dětí v tomto věku již chápe smysl školní docházky a podle toho rozvíjí svou autoregulaci. Jedná se o udržení pozornosti, přizpůsobení se režimu, soužití s ostatními dětmi a autoritami. Děti jsou schopné koordinovat svou senzomotoriku tak, že dokážou pracovat pod pedagogickým vedením. Přiměřeně logicky uvažují a na rozdíl od předškolního věku již mají schopnost explorační (nahlížení na věc z různých úhlů pohledu), uvědomují si hranice možného a nemožného (Vágnerová, 2000). Myšlení dětí se dostává do stádia konkrétních logických operací (Piaget and Inhelderová, 1996). Děti získávají schopnost rozlišování a třídění dle různých kritérií, zvrtné myšlení, které umožňuje porozumět stálosti množství (Helus, 2009).

V tomto věku již děti zřetelně artikulují, dovedou sledovat řeč druhých, chápat smysl různých omezení. Uvědomují si povinnosti a mohou usilovat o jejich splnění. Obvykle ovládají svou afektivitu. Děti se učí vzájemné spolupráci (Vágnerová, 2000). Schopnost sledování řeči někoho jiného je při výuce jízdy na koni obzvlášť důležitá, bez toho nelze dětem vysvětlit co, jak a proč mají dělat.

Děti začínají prožívat potřebu obstát, mít úspěch. Probouzí se v nich usilovnost dokázat, že jsou dobří. Aktivizuje se píle, soustředěnost, ctížádost, odpovědnost za výsledky práce. Děti jsou citlivé na podlamování jejich snaživosti, způsobují to opakující se neúspěchy, vzniká tak pocit méněcennosti. Nepříznivé důsledky zpravidla přetrvávají do budoucna. Hodnocení úspěšnosti dítěte může být často zdrojem

traumatizace dítěte (Helus, 2009). Většina těchto vlastností a vývojových úkolů se uplatní i při setkání se zvířaty a pobytu v jezdeckém oddíle.

2.1.1.1.2. Stadium pubescence

Stadium pubescence zahrnuje děti ve věku od dvanácti do patnácti let. Projevuje se směřování k sexuálnímu zrání, psychické dospívání zaostává za fyzickým. Ustupuje klidné období raného školního věku, nastává věk plný neklidu, proměn těla i duše. Chlapcům hrubne hlas, dostavuje se erekce. Dívkám roste poprsí, dostavuje se menstruace. Dotyčný si se změnami mnohdy neví rady. Mladý člověk se začíná vzpouzet autoritám, dochází k častým změnám nálad, názorů a tužeb. Dochází k akceptaci vlastní mužské nebo ženské přirozenosti a k akceptaci opačného pohlaví. Narůstá význam vrstevnických vztahů, může to mít pozitivní i negativní vliv (například při svádění na scesti). Stále převažují vztahy k jedincům stejného pohlaví, vztah k druhému pohlaví je plný rozpaků a provokací. Pubescenti těžce nesou izolovanost a samotu. Dochází k projasňování vlastní budoucnosti, proměnám rodinných vztahů (Helus, 2009). Proto také je vztah se zvířaty tak produktivní. Pomáhá emočnímu rozkolísání, poskytuje stabilní emoční odezvu i umožňuje rozvoj dítěte. Tento věk potřebuje jiné vývojové prostředí než mladší děti, ale jezdecký oddíl jim může poskytnout dobrý prostor pro plnění vývojových úkolů, jak ukážeme dále.

2.1.1.1.3. Stadium adolescence

Počátek tohoto období je spojován s plnou reprodukční zralostí, v jejímž průběhu se obvykle ukončuje tělesný růst. Jedná se o věk mezi patnácti a dvaadvaceti lety. Dosahování plné dospělosti se posouvá do stále vyššího věku, dochází k pozdějšímu ukončování školy, pozdějšímu zakládání rodin a profesní stabilizace. Adolescence je mezidobí, ve kterém se biologicky zralý jedinec učí být dospělý, získává zkušenosti, kvalifikace, postavení. Pokud byly problémy pubescence dobře zvládnuty, nastává opět období zklidnění. Mladý člověk si je vědom svých potencialit, zápasí o jejich realizaci. Pokud vývojové úkoly zvládnuty nebyly, vše se může ještě více vyostřit (Helus, 2009).

Zvyšuje se starost o vlastní budoucnost, jedinec již spoluzodpovídá za svoji budoucnost. Jedinec vyjadřuje osobní identitu, odpovídá sobě i ostatním, kým

doopravdy je (Helus, 2009). Hledání a vytváření identity je záležitostí celého života. Adolescence je senzitivní období pro nalezení osobní identity a pro její budování (Říčan, 2004).

V období adolescence obvykle dochází k prvním sexuálním stykům. Jedinci si vytváří trvalejší partnerské vztahy, uvažují o zakládání rodiny (Helus, 2009).

Zralá osoba by měla být intenzivně zapojena do dění okolo sebe, jedná se například o koníčky, vřelé vztahy s ostatními lidmi (Allport in Odendaal, 2007). Pobyt v jezdeckém oddíle nabývá také nových kvalit a blíží se dospělému.

2.1.2 Význam volného času u dětí a mládeže

Jako zájmy označujeme uvědomělé, dlouhodobé a soustavné zaměření aktivity jedince na určitou oblast poznávání a činorodé seberealizace. Mají jednoznačně rozvíjející význam, aktivizují řadu oblastí osobnosti (Helus, 2009).

Volný čas má funkci relaxační, rekreační a rozvojovou. Tím se však funkce volného času nevyčerpávají (Sak, 2000).

Práce u koní, nebo jízda na koni patří do volného času dětí. Můžeme se tedy na něj podívat také z tohoto hlediska.

Jestliže společnost zabezpečí kvalitní trávení volného času dětí a mládeže, urychlí tím rozvoj jejich schopností a potlačí rozvoj negativních sociálních rysů. Ve sféře volného času se rozvíjí talent mladého člověka, dochází k naplnění jeho potřeb a zájmů a na druhé straně se tlumí tendence k negativnímu sociálnímu zrání. Volný čas dětí a mládeže může být z hlediska primitivního ekonomického pohledu brán jako zbytková a zbytná oblast, hlubší ekonomický pohled počítá s efektivitou a produktivitou potenciálu mladé generace získaného volnočasovými aktivitami a s prostředky ušetřenými na následné kriminalitě a narkomanií mládeže, uznává velký ekonomický význam kvalitního trávení volného času mladé generace. Volnočasové aktivity mohou dětem pomoci do určité míry psychicky kompenzovat nedostatky, které mají ve škole (Sak, 2000). Volnočasové aktivity mohou zejména svým výchovným vlivem preventivně působit, rozvíjet pozitivní stránky osobnosti a zvyšovat obranyschopnost proti negativním vlivům.

V zájmu zdravého vývoje dítěte musí v jeho denním programu zůstat na hru přiměřený dostatek času (Gross in Nakonečný, 2007). Zájmy sice nejsou pro člověka nevyhnutelné, naplňují však řadu psychických potřeb a působí zároveň na rozvoj orientace, prožívání i chování osobnosti. Spolupodílí se také na komunikativních dovednostech, seberozvíjení, estetickém cítění, podmiňují i významnou akceleraci kvalit vlastní motivace a vůle (cílevědomost, zvýšení odolnosti při překonávání překážek, vytrvalost, organizační schopnosti, plánovitost, prestiž, seberealizace a jiné) a posilují zároveň řadu vlastností člověka (odvaha, svědomitost). Zvýšení akcelerace duševního vývoje tak souvisí s odpovědným výběrem zájmů (Čačka, 2000).

Média, která jsou dnes zařazována do volného času dětí a mládeže, znamenají výrazné obohacení života, ale také nabízejí různé způsoby zábav posilující nežádoucí sklony a postoje. Často přinášejí příležitosti navazování kontaktů přerůstajících v nebezpečí svedení, zneužití dítěte a omezují běžný přirozený kontakt s lidmi. Při častém sledování komerčních dětských pořadů dochází ke ztrátě způsobilosti koncentrovat se, děti jsou v těchto pořadech každých 35 vteřin překvapovány, v běžném životě pak toto postrádají. Dochází rovněž k narušení hodnoty autentických osobních zážitků, chybí spojení s přírodou. Proto je nutné nabízet dětem i jiné aktivity k vyplnění volného času (Helus, 2009). Práce s koňmi dovoluje dětem navazovat vztah s přírodou, realizaci pohybových aktivit a emoční prožitky, ale i rozvoj kvalitních vztahů s lidmi.

2.1.3 Význam kontaktu se zvířaty

Je zřejmé, že jedinci jednoho druhu mohou vytvářet funkční alternativní spojení s jedinci jiných druhů. Nejlepší předpoklad pro takové spojení mají domestikovaná zvířata (Odendaal, 2007). Bylo prokázáno, že přítomnost zvířat má příznivé účinky na psychický i fyzický stav člověka. Vzájemná interakce ovlivňuje fyziologické funkce i biochemické procesy. Zvířata jsou často součástí rodiny, stávají se pro lidi pojátkem s přírodou (Fialová and Hess, 1995). Čím více pozornosti zvíře vyžaduje, tím úspěšnější je vazba mezi člověkem a zvířetem (Odendaal, 2007). Proto tolik lidí v dnešní moderní společnosti vyhledává kontakt se zvířaty; pořizuje si domácí mazlíčky, jezdí do přírody, oblíbené se staly pobyty na zemědělských farmách apod. Zvířata se proto využívají také k léčebným účelům, nejen jako obohacení života člověka.

První využití zvířete v terapii bylo roku 1792, kdy se využívala drobná zvířata v ústavu pro mentálně postižené k usnadnění komunikace. Zvířata sloužila i za druhé světové války k rychlejšímu zotavení válečných veteránů. Bylo prokázáno, že pravděpodobnost přežití osob po infarktu myokardu byla vyšší, pokud dotyčný vlastnil nějaké domácí zvíře. Během hospitalizace vyžadovali majitelé domácích zvířat časté ujištění o tom, že se jejich miláčkům daří dobře (Fialová and Hess, 1995).

Podle Katchera (in Fialová and Hess) snižuje kontakt se psy a pozorování rybiček krevní tlak, zatímco rozhovor s lidmi jej zvyšuje. Starší lidé tak často přestávají komunikovat s lidmi, ale rozhovor se zvířaty je uklidňuje.

Narůstá počet důkazů, že vlastnictví zvířete je spojeno se zdravotními změnami, které zahrnují i zvýšení šance na přežití po prodělané koronární příhodě (Patronek and Glickman, 1999).

Bylo zjištěno, že lidé pečující o zvířata také více pečují o sebe. Základní potřeby lidí a zvířat jsou totiž podobné. Osobám, k nimž byla přidělena zvířata, vzrostla sebeúcta a potřeba komunikace. V neznámých a nepříjemných situacích může zvíře poskytnout nezbytnou podporu, pocit bezpečí a bezpodmínečnou lásku. Chov zvířat zvyšuje odolnost vůči nemocem, protože zvyšuje psychoendokrinní procesy a imunologickou odolnost. Zvířata nám dávají pocit zodpovědnosti. (Fialová and Hess, 1995).

Adler (1935) uvádí, že lidé mají touhu po nadřazenosti, zároveň zažívají pocity méněcennosti, které však musí být dostatečným způsobem kompenzovány, aby nevznikl komplex méněcennosti. Vztahy mezi členy rodiny a vztahy ke zvířatům mohou hrát důležitou roli.

Kromě psa a kočky se v terapii uplatňují i koně, již Hippokrates dával velký význam rytmu koňské chůze, která má léčebný význam. Dobře působí i vyšší tělesná teplota, která je patrná zejména na nozdách, kde je málo srsti a hmatové podněty vznikající při hlazení srsti. Hippokrates doporučoval jízdu na koni k udržení dobré fyzické kondice až do vysokého věku. Jízda na koni zvyšuje sebevědomí a sebejistotu. Kůň se pro člověka stává partnerem i společníkem (Fialová and Hess, 1995). Gerarg van Swieten, osobní lékař Marie Terezie, vyzdvihuje fakt, že při jízdě na koni dochází

k procvičování celého těla, ovlivnění vnitřních orgánů, zlepšení spánku a odstranění melancholie (Jiskrová a kol., 2010). Nedostatek pohybu zvyšuje projev negativních emocí u dětí, jedná se o podrážděnost, sníženou schopnost koncentrace a sebekontroly a impulzivnost), jízda na koni je tedy schopna pomoci i v tomto směru. Obzvláště v období mladšího školního věku je pohybová aktivita mimořádně důležitá (Stuchlíková a kol., 2005).

Zvířata mohou lidem pomoci vyhýbat se stresovým reakcím nebo zmírnit jejich dopad. Napomáhají rychlejšímu odbourávání stresových hormonů tím, že motivují k tělesným aktivitám, to vede i ke zvýšení kondice. Zvířata by však neměla být považována za léky, které si můžeme vzít, když nám není dobře, ale spíše za prostředek ke zlepšení životního stylu (Friedman and Thomas, 1985). Dlouhodobě působící stres má totiž negativní vliv na zdraví (Stuchlíková a kol., 2005).

Kontakt s koňmi pomáhá bázlivým dětem, koně je nehodnotí, nic nepožadují a důvěřují jim, děti se rázem cítí jistější, jsou potěšené, že je poslouchá tak velké zvíře, což jim může napomoci k větší sebedůvěře v běžném životě (Filliozat, 2011).

Kontakt s koňmi umocňuje pozitivní emoce, děti cítí, jak jim koně rozumí, mohou si dovolit jim důvěřovat. Je rozvíjena rovněž i motivace k práci, děti vědí, že koně péči potřebují, a protože je mají rádi, snaží se o ně pečovat dobře. Zároveň se učí více rozumět přírodě, mít k ní dobrý vztah. Dochází k rozvoji komunikačních dovedností, se zvířetem se děti učí komunikovat neverbálně, se skupinou dětí jsou nuceny komunikovat verbálně, učí se vzájemnému respektu a spolupráci.

2.1.4 Vztah koně a člověka

V dnešní době jsou koně chováni pro svůj pozitivní vliv na fyzickou i psychickou kondici člověka (Svobodová, 2008). Každé zvíře stejně jako člověk představuje individualitu. Koně jsou citlivými barometry osobnosti člověka, jsou schopni vnímat podprahové signály, velmi citlivě vnímají aktuální naladění člověka. Koně nemůžeme oklamat, přečte si nás v okamžiku prvního setkání a podle toho nás nadále vnímá. Kůň je stádové zvíře se stanovenou hierarchií. Lidé by se měli naučit

začlenit se do této hierarchie jako vůdci. Koně nás učí být klidní, vyrovnaní, tolerantní. V ideálním vztahu se člověk a kůň vzájemně respektují, mluvíme o hranici respektu a důvěry (Jiskrová a kol., 2010).

Prostředí stáje nabízí dětem množství pozitivních vjemů, koně je nutí překonávat strach, tím se jim zvyšuje sebehodnocení. Dochází k budování vztahů mezi dětmi a koňmi. Kůň je relativně pasivní, tím nutí dítě k aktivitě (Jiskrová a kol., 2010).

Hlavním znakem partnerství s koněm by měla být oboustranná důvěra. Koně žijí ve volné přírodě v přísně dodržované hierarchii, to jim dodává jistotu. Vědí, že vůdčí zvíře je ochraňuje, volí bezpečné cesty atd. Také styk s člověkem je pro koně otázkou hierarchie. Kůň uznává člověka jako vůdčí zvíře, které určuje směr, zajišťuje bezpečí a hlavně potravu, která je pro domestikované zvíře velmi důležitá. Koně poznají každou slabost či strach, ale jen málokterí toho využijí. Koně vyžadují od jezdce v každé situaci jasná rozhodnutí a pokyny.

Koně dobře rozpoznávají lidskou náladu. Poznají, když máme strach. Proto je důležité pro začátečníka vybrat vhodného koně. Někteří koně rádi převezmou roli učitele.

Děti se učí ochraně zvířat a etickému přístupu k nim, je to důležité obzvlášť proto, že obecně je přijímána druhová nadřazenost, tolerujeme tedy krutosti páchané na příslušnících jiných druhů z důvodu výzkumu. Druhová nadřazenost dovoluje vědcům, aby se na zvířata používaná při pokusech dívali pouze jako na vybavení (Singer, 2001). Kontaktem se zvířaty se děti učí, jak o ně pečovat, respektovat je a ne je zneužívat.

Pro komunikaci používají koně především postojové, pohybové a mimické signály. Proto si musí člověk při styku s koňmi dávat pozor na své pohyby a jejich význam. Koně není snadné obelhat, proto je komunikace s nimi pro mnoho lidí velmi frustrující. Ke koním lze hovořit jen činy. Sebevědomě klidným avšak rázným a cílevědomým vystupováním lze získat jejich respekt, správným a pevným rozhodováním v napjatých situacích a spravedlivostí vůdce, který je tvrdý na sebe stejně jako na jiné, dokonce i obdiv a důvěru. Jezdec musí být jen o stupínek nad svým koněm. Ve stádě je totiž výsostným právem vysoko postavených jedinců tělesná nedotknutelnost. Pokud chceme s koněm navázat blízký fyzický vztah, musíme u něj navodit téměř pocit rovnocennosti. Jedině mezi jedinci na velmi blízké sociální úrovni

jsou přijatelné takové důvěrnosti, jako třeba péče o srst nebo společné odhánění much. Chceme-li tedy s koněm navázat blízký vztah, nesmíme vysílat příliš dominantní signály, ale zároveň nesmíme dovolit koni, aby je vysílal on. Je třeba udržovat v rovnováze signály, které ujišťují koně o naší náklonnosti (čištění srsti, laskání, podávání pamlsků, procházky za účelem pasení...) a signály, které nám pomáhají zajistit si potřebný odstup a v některých případech i nedotknutelnost. Je třeba se chovat klidně a sebevědomě, udržovat autoritativní postoj a pevnou uvolněnost všech pohybů, spravedlivě trestat neomalenost koně v běžných situacích, nedovolit koni probírat kapsy, vyžadovat disciplínu (www.nechsenest.cz, 31.3.13). Tyto vlastnosti mnoho lidí nemá, z vlastní zkušenosti ale vím, že se dají při kontaktu s koněm vypěstovat.

2.1.5 Počátek výcviku u dětí

Seznámit dítě s koněm je možné již od raného dětství, děti si mohou koně prohlížet, hladit ho, posadit se na něj, nechat se vodit po okolí. Pokud ale mají zájem o to, aby se naučily jezdit, je potřeba jistý stupeň vývinu. Z mých zkušeností vyplývá, že s výukou lze začít nejdříve ve čtyřech letech, takto staré děti se dokážou na jízdou soustředit maximálně půl hodiny, ale jsou schopny jezdit často. Mnohdy je ještě těžké jim vysvětlit, že je opravdu nutné, aby používaly takové pomůcky, jaké jim říkám. Koně jsou na ně totiž zvyklí a jiné nechápou. Setkala jsem se i s dětmi, které mi řekly, že se jim to takhle nelíbí a dělat to nebudou, u těch je lepší koně z bezpečnostních důvodů vodit a s výukou počkat, až dozrají do stadia, kdy budou ochotny nechat si poradit. Toto obvykle nastává ve stadiu raného školního věku, přibližně v šesti letech, kdy je již dítě schopno spolupracovat s autoritou, chápat smysl některých omezení.

Lehkým problémem je i fakt, že malé děti si ještě neuvědomují, která strana je levá a která pravá, tato situace jde řešit použitím jiných termínů.

Teprve okolo čtyř až pěti let dovede dítě označit pravou a levou ruku, další dva až tři roky potřebuje k tomu, aby úplně pochopilo pravolevou orientaci (Piaget and Inhelderová, 1996). Při jízdě na koni se stává i u dospělých, že „zapomenou“, která strana je levá a která pravá.

2.1.6 Vliv jízdy na koni na rozvoj samostatnosti a sebevědomí, výchovný význam

Kůň je pro mnohé z nás partnerem, společníkem nebo prostředkem k naplnění našich ambicí a přání (Svobodová, 2008). Pomocí koní lze pracovat na změně nepřiměřeně submisivního chování. Dítě může reflektovat svou zkušenost se vztahem ke koni. Svým stabilním jednáním kůň usměrňuje nepřiměřené chování dětí. Pokud dítě ve stáji zlobí, nemůže lekce proběhnout, protože to kůň nedovolí. Snažíme se o to, aby se děti mohly podílet na péči o koně, dochází tím k budování úzkého vztahu, tak si koně více váží, nebere ho jen jako prostředek k ježdění, ale jako živou bytost, o kterou je potřeba se postarat. Při práci s koňmi je třeba dodržovat určená pravidla, aby nedocházelo ke zraněním (Jiskrová a kol, 2010). Dítě se u koní učí samostatnosti a zodpovědnosti za své chování, správně se o koně postará, protože ho má rádo a ví, že je to důležité. Buduje také pocit zodpovědnosti.

Psychickou stránku u dětí ovlivňuje jízda na koni velmi vhodným směrem. Kůň zlepšuje u dětí schopnost soustředění a koncentrace, a stimuluje veškeré jejich smysly. Kontakt s koňmi přivádí děti k odpovědnosti, ukázněnosti a zároveň i ohleduplnosti a většímu vnímání okolních živých tvorů a přírody. Díky tomu, že kůň je koníčkem pro více dětí, získávají stejně zaměřené kamarády, čímž se dítě ještě daleko více zapojuje do kolektivu. Dítě si prohlubuje vztah ke zvířeti, ale i si více důvěřuje, má radost z nových zážitků a tu má možnost sdílet s kamarády (www.taboriste.cz, 30.3.13).

Aby kůň dělal to, co je potřeba, musí s ním jezdec vhodně komunikovat. Požadavky se musí prosazovat nenásilně, ale účinně a důsledně. Pokud člověk jedná s koněm hrubě nebo příliš vlídně, kůň nereaguje správně. Optimální je, když se jezdec snaží pochopit myšlení a reakce svého koně a na základě toho s ním komunikuje. Ježdění rozvíjí v člověku vcítění, trpělivost, vytrvalost a sebeovládání. Děti a mladiství se při práci s koňmi učí zodpovědnému chování a předvídání situace (<http://jezdecky-areal-semik.cz>, 30.3.13).

Při kontaktu s koňmi dochází ke zlepšení komunikativnosti a zvýšené četnosti pozitivních emocí (Svobodová, 2008). Při zvládnutí těchto velkých zvířat se dostávají pocity radosti a zvyšuje se sebevědomí. Dítě zažívá pocit úspěchu. Získávání příjemných a radostných zážitků může pomoci kompenzovat stresové vlivy z běžného

života. Pro někoho může být jízda na koni i určitým druhem relaxace. Příznivě může působit už samotný vztah, který vzniká mezi koněm a jezdcem. Celkově pak může docházet ke zvýšení sebedůvěry a seberealizace (Máček and Máčková, 2002).

2.1.7 Vliv jízdy na koni na životní styl dítěte

V období dětství a adolescence se utváří hodnotový systém jedince a hledají se cesty jeho uplatňování a objektivizace reálným chováním a činnostmi. Dynamizaci hodnotového systému a jeho promítnutí do sociálního časoprostoru můžeme považovat za základ utváření životního způsobu. Jeho významnou součástí je způsob trávení volného času a propojení pracovních a volnočasových aktivit (Sak, 2000).

Tři čtvrtiny dětí v ČR nesplňují doporučení pro pohybovou aktivitu a nemají 60 minut pohybu každý den. Nadváhou nebo obezitou trpí pětina chlapců a desetina dívek. Více než polovina třináctiletých a tři čtvrtiny patnáctiletých zkusily kouření. Přibývá i dětí opakovaně opilých a kuřáků, včetně marihuany. Zjistila to Mezinárodní zpráva o zdraví a životním stylu dětí a školáků, kterou představil ministr zdravotnictví Leoš Heger. Zpráva je výsledkem studie, které se v roce 2010 zúčastnilo zhruba 230 000 dětí od 11 do 15 let z 41 zemí světa, 5 686 bylo z 94 škol v ČR (www.ceskatelevize.cz, 31.3.13). Děti, které dochází do jezdeckého kroužku, mají pravidelný pohyb. Nejedná se pouze o jízdu na koni, ale i o práci okolo koní, děti tak nemají jednostranný pohyb, ale zapojují různé svalové skupiny. Ještě jsem neviděla člověka, který pravidelně pracuje u koní a je obézní. Občas lze vidět člověka s lehkou nadváhou. Většina dětí a mládeže, kteří dochází ke koním, nekouří. Myslím si, že k tomu nemají důvod, svůj volný čas vyplňují smysluplným způsobem a na scházení s pochybnými kamarády, kteří by je nabádali ke kouření, nemají mnoho času.

Děti, které jsou méně pohybově nadané, se často vyhýbají pohybově zaměřeným kroužkům i hodinám tělesné výchovy (<http://zena.centrum.cz>, 31.3.13). Při jízdě na koni ale mohou vynikat i tyto děti, nejedná se tolik o rychlost a elasticitu těla, ale spíše o souhru jednotlivých pomůcek, správné načasování a porozumění koni. Dochází tak k úspěchům při pohybové aktivitě, dítě se tedy již nemusí cítit méněcenné.

2.1.8 Terapeutický význam jízdy na koni

Terapeutická úloha je potřebná zejména mezi slabšími členy společnosti, jedná se o fyzicky a mentálně handicapované, sociálně nedostatečně adaptované, chronicky nemocné, osamocené, emocionálně narušené, drogově závislé, staré lidi a děti. Poslední dvě kategorie mohou být naprosto v pořádku, mnohdy však nejsou součástí hlavního proudu společenských aktivit (Odendaal, 2007).

Mezi výhody terapie můžeme zařadit úlevu od osamocení, napětí a stresu, naplnění potřeby o někoho pečovat, člověk se může těšit z estetické hodnoty zvířat, zvětšuje se možnost odpoutání se od problémů.

2.1.8.1 Animoterapie

Animoterapie je definována jako léčba pomocí zvířat (Jiskrová a kol., 2010). Koně se používají při fyzioterapii, ergoterapii, hypoterapii stimulování sebedůvěry, je možné je použít k přenesení pacienta do reality (Odendaal, 2007). V České republice se nejvíce doporučuje plemeno hucul (Jiskrová a kol., 2010).

Důležité je navození bezpečného kontaktu mezi člověkem a zvířetem ještě před začátkem terapie. Je nutné umožnit zvířeti sehrát roli prostředníka při narušení komunikace (Levinson, 1997). Dále je nutné informovat klienty o specifikách animoterapie, zajistit vhodný prostor a vyškolit kvalifikované odborníky ve sféře zdravotnické, pedagogické, terapeutické a hipologické (Jiskrová a kol., 2010).

Tyto terapie však nejsou vhodné pro každého, obzvláště z důvodu předchozí špatné zkušenosti, nebo z praktických důvodů, pokud nemá terapie pozitivní efekt, je třeba zajistit, aby nedošlo ke zhoršení před indikací jiného prostředku (Hart, 1992).

Koně se využívají kvůli svému konstantnímu chování, jsou empatičtí a ohleduplní, zdrženliví vůči člověku (nepodbízí se mu), nemstí se, v jediném okamžiku šetrně zaměstnává všechny systémy lidského organismu (Jiskrová a kol., 2010).

Hipoterapie

Jedná se o metodu fyzioterapie využívající přirozenou mechaniku pohybu koně v kroku k programování motorického vzoru pohybu do centrální nervové soustavy klienta, dochází k narušení patologických stereotypů, normalizaci svalového tonu,

tréninku stability a rovnováhy, nácviku chůze, mobilizaci páteře a kloubů, posílení kardiovaskulárního systému, stimulace svalstva a ovlivnění psychiky (Jiskrová a kol., 2010).

Kůň zařazený do hipoterapie by měl mít vynikající mechaniku pohybu v kroku, musí být přirozeně chodivý, mít výborný charakter, musí být lehce ovladatelný (Svobodová, 2008). Kůň musí vydržet klidně stát u rampy po dobu nakládání handicapovaného klienta, musí zastavit, když klient ztrácí rovnováhu, musí být zvyklý na ruch okolo i náhlé skřeky klienta. Kůň musí tolerovat doteky na všech částech těla (Jiskrová a kol., 2010). Příprava koně pro hipoterapii by měla představovat samostatné odvětví jezdeckví, kde kůň musí projít speciální přípravou (Svobodová, 2008). Důležité je, aby kůň nepracoval pouze v hipoterapii, měl by být zároveň ježděn zkušeným jezdcem a mít dostatek času na odpočinek (Jiskrová a kol., 2010). Hmotnost břemene / jezdce by neměla přesáhnout 1/8 živé hmotnosti koně (Svobodová, 2008).

Základní terapeutickou polohou je sed, další polohou je pytel, kdy se klient položí napříč přes hřbet koně. Poloha vleže na břicho proti směru jízdy se využívá zejména u dětí, končetiny visí volně podél těla koně. Asistovaný sed je pro koně nejvíce zatěžující, za klientem sedí ještě terapeut, který ho podpírá. Poloha leh na břicho po směru jízdy má velký emoční význam, klient objímá koně (Jiskrová a kol., 2010)

Terapie začíná vždy na doporučení lékaře, během ní by měl být klient pravidelně kontrolován lékařem. Ukončení terapie je nutné při zhoršení stavu klienta, nebo při jeho vyléčení. Délka terapeutické jednotky je 15 – 30 minut, opakuje se 1 – 2 x týdně (Jiskrová a kol., 2010).

2.1.9 Podmínky v jezdeckých stájích

V České republice najdeme množství různých stájí, kde se učí jízdě na koni děti i dospělí. Osobně pracuji v Jezdecké stáji Statenice, o. s. a často se setkávám s lidmi, kteří usilovně hledají ježdění na koni pro své sedmileté dítě, v mnoha stájích totiž přijímají do výcviku až děti starší dvanácti let, říkají, že je to z bezpečnostních důvodů. Dle mého názoru to není správné, děti od pěti let často touží po tom, aby mohly jezdit na koni, nejedná se zde o nějaké sportovní ambice, ale spíše o touhu po kontaktu se

zvířaty. Není tedy důvod, proč jim to neumožnit. K tomu je nutné mít ve stáji spolehlivé koně, kteří citlivě a pomalu provedou malé jezdce prvními krůčky na koni. Takový kůň musí mít trpělivost s dětmi, které jsou příliš aktivní i s dětmi, které mají strach. Další nezbytností je kvalifikovaný cvičitel, který dokáže dětem vhodně vysvětlit, jak se mají chovat ke koním, aby to bylo bezpečné, jak k nim mají přistupovat, aby si mohli vzájemně porozumět.

Aby mohlo vše dobře fungovat, je nutné zajistit kvalitní zázemí pro jezdce i koně. Pro jízdu a ostatní aktivity spojené s koňmi i za ošklivého počasí je zapotřebí jezdecká hala, která zajistí pohodlí pro lidi i zvířata. Za pěkného počasí je využívána venkovní jízdárna s kvalitním povrchem, který šetří koním klouby a šlachy. Pro jezdce musí být k dispozici prostorná klubovna, kde je možné učit děti teorii jezdeckví, dále sociální zařízení, aby bylo možné zajistit kvalitní hygienu. Pro jezdecké koně jsou nesmírně důležité dostatečně velké výběhy, kde si mohou odpočinout od práce a zajistit si dostatek pohybu, aby nebyli při práci s dětmi příliš bujní. Každý kůň by měl mít své vlastní sedlo a uzdečku, které mu dokonale padne a tím šetří svaly a páteř koně, zajišťuje koni potřebné pohodlí a zabraňuje šíření případných kožních nemocí.

V mnoha stájích se zabývají pouze výukou jízdy, kterou rodiče svým dětem platí. Personál stáje koně zákazníkovi kompletně připraví, ten pouze na koni jezdí a poté ho opět předá pracovníkovi stáje. Tímto však děti úplně připravíme o možnost navázání kontaktu se zvířetem. Děti by měly zažít pocit, že mohou být někomu jinému užiteční, třeba tím, že koně před jízdou vyčistí, tím posilují i vztah mezi sebou a koněm. Děti by si měly být vědomy toho, že ani jízda na koni není zadarmo a měly by se tedy podílet na činnosti ve stáji. Mnoho dětí má o tyto činnosti zájem, ale jejich rodiče jsou příliš zaneprázdnění, aby s nimi trávili čas ve stáji. Proto jsme v JS Statenice zavedli jezdecký kroužek pro děti od pěti let, kde se o děti postará cvičitel a rodiče se tak mohou věnovat jiným aktivitám. Děti v kroužku se podílí na krmení koní i jiných zvířat na statku, dozví se nové informace o svých oblíbených zvířatech, naučí se koně čistit a připravit na jízdu. Zároveň jsou vedeny k práci.

Je vhodné oddělit ježdění dětí od ježdění dospělých. Dospělí obvykle jezdí proto, že se chtějí co nejrychleji naučit jezdit na koni tak, aby si mohli splnit svá přání (projížďky do přírody, celodenní výlety, jezdecký sport). Děti naopak touží spíše po

zábavě, výuce formou hry, po poznávání nových věcí, po kontaktu s koněm i v jiném směru než je jízda.

Ze své vlastní zkušeností vím, že pro děti je mnohem zajímavější a příjemnější docházet do jezdeckého kroužku, kde se i učí jak se o koně postarat, a až druhotné je ježdění na nich. Jezdecké kroužky či jízdárny, kde je kůň již připravený a dítě si na něj jen sedne a vozí se, nejsou takovým zážitkem a nepůsobí na výchovu či vzdělání dítěte. Naopak kroužek, kde děti tráví celé odpoledne je místem, kde se učí spolupráci, slušnému chování (ve stáji platí pravidla chování, která nesmějí děti porušovat), komunikaci mezi sebou, komunikaci s dospělými a také přístupu a empatii vůči koním. Souhra mezi člověkem a zvířetem může být harmonická jen tehdy, když se všichni zúčastnění k sobě chovají s úctou, berou navzájem ohledy a akceptují odlišnosti v povaze toho druhého. Koně se obvykle naučí už jako hříbata dávat si pozor na zvláštnosti člověka. Od prvního dne se jim vysvětluje, že s lidmi nemůže zacházet jako se sobě rovnými. S lidmi nelze hrát žádné drsnější hry, neboť nejsou tak odolní jako koně. Do lidí se nekouše ani nekope a uznává se jejich vyšší postavení. Koně akceptují odlišný způsob pohybu a dorozumívání člověka a snaží se porozumět lidským povelům a vyjít mu vstříc. Proto by se i děti v jezdeckém kroužku měly učit jak vyjít vstříc koni, co kůň potřebuje, co má rád a co nesnáší, čím se může krmit a které jídlo mu může způsobit nemalé potíže se zažíváním.

Důležité pro bezpečnost dětí i koní je seznámit děti s řádem ve stáji a naučit je správnému přístupu ke koni. Děti pak nedělají zbytečné chyby a neporušují pravidla chování. Možná právě proto, že kůň je tak velké zvíře, má většina dětí ve stáji respekt k pravidlům.

2.2 Výzkumná část

2.2.1 Přesné vymezení cíle práce, formulace problému a pracovní hypotézy

Jízdu na koni považuji z mnoha důvodů za velmi prospěšnou pro vývoj dětí. Jezdecký oddíl nabízí pro děti různé aktivity spojené s kontaktem s koňmi a přírodou,

jízdou na koni a péče o ně. Cílem mé práce je zjistit důvody, které vedly rodiče k přihlášení svého dítěte na tuto aktivitu a její vymezení (např. zda dítě v oddíle i pracuje). Vypsát pozitivní i negativní efekty, které jízda na koni na děti má a které rodiče zmiňují, případně nevnímají, jak jsou důležité, ale naopak si je uvědomují děti. Jedná se především o změny v oblasti psychiky, názorů, tělesné zdatnosti dětí, soustředění, ambicióznosti, sebedůvěry a přístupu k práci. Práce může ovšem objevit i některé další důsledky, které rodiče a děti sledují.

2.2.2 Charakteristika a popis vzorku

Vzorek rodin, které byly zkoumány, byl vybrán v prostředí jezdecké stáje, kde pracuji. Výhodou tedy je, že s mnoha rodinami se znám osobně, tudíž jejich odpovědi byly upřímnější, než kdyby se jich ptal někdo neznámý. Zde se podařilo shromáždit 40 dotazníků, zbývajících 10 dotazníků bylo shromážděno v okolních stájích. Rodiny byly vybírány podle věku dětí, tj. od pěti do dvaceti pěti let. Většina těchto rodin má bydliště v Praze a okolních vesnicích.

Jízda na koni je dle mého názoru důležitější pro dívky než pro chlapce. Dívky se takto učí větší sebedůvěře, schopnosti prosadit se a zároveň jemnosti, která je v komunikaci důležitá. Chlapci ke svému vývoji využívají trochu jiné činnosti.

2.2.3 Popis užitých metod

Jedná se o kvalitativní výzkum, konkrétně o terénní výzkum.

Rodiče a děti jsem mohla dlouhodobě sledovat. Jejich zaujetí, čas věnovaný pobytu u koní apod.

Dále jsem použila dotazník. Dotazník byl rozdělen na dvě části, první část byla určena rodičům, druhá dětem. Písemné odpovědi rodičů a dětí byly následně srovnávány, aby byla zajištěna co největší věrohodnost informací. V případě nejasností bylo pokračováno formou polostrukturovaného rozhovoru.

2.2.4 Popis vlastního výzkumu (jeho organizace, podmínky, průběh apod.)

Příložený dotazník byl předložen přibližně 70 osobám, 50 z nich na otázky odpovědělo písemně nebo ústně. Aby osoby nemusely být dotazovány ve svém volném

čase, byly požádány o odpovědi přímo v jezdecké stáji před ježděním nebo po něm. Někteří rodiče si přáli dotazník zaslat emailem, následně ho vyplněný posílali zpět.

Výzkum probíhal v období od května 2012 do března 2013, poté byly dotazníky přečteny, z každého byl sestaven souhrn informací od jednotlivých rodin. Pokud se vyskytly nějaké nejasnosti, byli rodiče i děti znovu zkontaktováni, aby poskytli doplňující informace.

Následně byly všechny souhrnné informace zařazeny do tabulky, aby se daly výsledky lépe porovnávat s hypotézou.

2.2.4.1 Dotazník

1. Část - dotazník pro rodiče

- ♣ Proč jste přihlásili vaše dítě na jízdu na koni?
- ♣ Jaký efekt na dítě jste očekávali?
- ♣ Jak je to ve skutečnosti? (po nějaké době ježdění)
- ♣ Jak často a jak dlouho jezdí vaše dítě na koni?
- ♣ Je součástí jeho docházky i práce okolo koní?
- ♣ Proč?
- ♣ Má vaše dítě z koní strach?
- ♣ Proč?
- ♣ Těší se?
- ♣ Kolik času tráví vaše dítě v přírodě?
- ♣ Jaké jsou další záliby vašeho dítěte či navštěvované kroužky?
- ♣ Kolik času denně průměrně stráví u počítače?
- ♣ Jak často si hraje s kamarády venku a vevnitř?
- ♣ Sportuje vaše dítě i jinak než na koni, jak často?
- ♣ Věk dítěte?
- ♣ Nudí se vaše dítě?
- ♣ Jezdí vaše dítě na letní tábory? Pokud ano, s jakým zaměřením a proč?
- ♣ Má problémy s nadváhou?
- ♣ Jaký vztah má k přírodě?
- ♣ Máte doma nějaké zvíře?

- ♣ Jak se o něj stará?
2. Část - dotazník pro děti
- ♣ Proč jezdíš na koni?
 - ♣ Baví tě to?
 - ♣ Pracuješ okolo koní? Proč? Jak často?
 - ♣ Bojíš se koní?
 - ♣ Jaký vliv má na tebe ježdění na koni? Pomáhá / škodí ti v něčem?
 - ♣ Napiš pár řádků o tom, co pro tebe jízda na koni znamená a jaké máš plány do budoucna.

2.2.5 Vlastní výsledky

2.2.5.1 Souhrn informací od jednotlivých rodin - medailonky

Jednotlivé rodiny jsme popsali v souhrnném textu, který propojuje všechny informace, které jsme k nim sebrali. Jména všech aktérů byla z etických důvodů změněna.

Anežka

Desetiletá dcera toužila po ježdění na koni, momentálně jezdí už dva roky, zpočátku jezdila nepravidelně, poslední rok obvykle 1 x týdně. Rodiče očekávali splnění jejího snu a zlepšení vztahu ke zvířatům. Holčička doma nadšeně o koních vypráví a na výcvikové hodiny se moc těší. Z pohledu cvičitelky se mnoho naučila, ale nechá se snadno rozhodit tím, že třeba nevyčistí koně správně.

Součástí její docházky není práce okolo koní, nicméně všechny děti musí v rámci svých možností před ježděním koně vyčistit a nasedlat.

Rodiče říkají, že by byli rádi, aby se podílela i na práci okolo koní, aby získala zručnost a popř. poznala, že je to práce fyzicky náročná a aby definitivně ztratila strach.

Ve skutečnosti ale v tomto směru žádnou aktivitu nevyvíjejí. Zřejmě je to pro ně časově náročné, příliš složité. Z pohledu cvičitelky to pouze nechtějí přiznat.

Holčička má z koní strach, ale v rámci možností ho už dokáže překonat. Dříve pro ni bylo nemyslitelné koně nauzdit (přitom se vkládá palec do koňské huby, aby ji otevřel a vzal si udidlo).

Podle maminky má strach proto, že doposud nepřišla do styku s hospodářskými zvířaty a má respekt z velikosti. Také slyšela, že někomu v jejím okolí ukousl kůň prst.

Kromě jízdy na koni při slušném počasí denně po škole alespoň hodinu běhá venku s dětmi.

Navštěvuje kroužky gymnastiky, je členkou gymnastického oddílu Gym sport Praha, trénink 2 x 3 hod. týdně, dále navštěvuje kroužek německého jazyka, ráda čte, v zimě lyžuje. Při špatném počasí tráví asi hodinu denně u počítače, za hezkého počasí u počítače téměř není. Na nudu jí nezbývá čas.

Problémy s nadváhou nemá. Vztah k přírodě má podle maminky dobrý, nicméně má málo znalostí.

Jezdí na tábory se speciálním zaměřením ze zdravotních důvodů (enuréza), dále jezdecké tábory ve Statenicích.

Doma mají morče a křečka, donedávna měli jezevčička. O jezevčička se starala, když měla náladu (jídlo, zábava). O morče a křečka se stará téměř sama, ale někdy je nutno připomínat.

Cilka

Rodiče přihlásili sedmiletou dceru k výuce jízdy na koni, protože má koně ráda a moc si přála jízdu vyzkoušet, očekávali pouze pozitivní vliv na psychiku dítěte. Dcera je nadšená, pomáhá s drobnými pracemi ve stáji, sama chce a rodiče jsou přesvědčeni, že to k tomu patří. Strach z koní nemá, protože jim věří.

Mezi její další záliby patří zpěv, sportovní kroužek, šikovné ručičky. V přírodě se vyskytuje minimálně 1x týdně. Má dobrý vztah k přírodě, doma mají psa a rybičky. Dcera krmí rybičky. V budoucnu by chtěla v jízdě na koni pokračovat. Problémy s nadváhou nemá.

Lenka

Rodiče přihlásili osmiletou dceru na jízdy kvůli tomu, že doma o koních stále mluví, očekávali pouze, že ji to bude bavit. Z koní má trochu strach, dle slov maminky má rozum. V přírodě tráví tolik času, kolik je možné, nejraději je v lese. Mezi její další záliby patří hra na klavír a flétnu, četba, keramika a angličtina a francouzština. Denně stráví u počítače maximálně půl hodiny. Volný čas tráví s kamarády venku jízdou na kole nebo na koloběžce. Problémy s nadváhou nemá. Doma chová strašilky, stará se o ně pravidelně. Dcera říká, že jí při jízdě na koni roste sebedůvěra, v budoucnu by chtěla více jezdit na koni a pravidelně se o ně starat, protože to koně potřebují a jí to baví.

Bára

Rodiče přihlásili třináctiletou dceru k jízdě na koni, aby poznala přírodu, očekávali její radost. Nějakou dobu u koní i pracovala, za to měla jízdy zdarma, ale rodiče docházku zrušili kvůli jiným povinnostem. Z koní strach nemá, u počítače moc času netráví, problémy s nadváhou má. Mezi její další zájmy patří divadlo, angličtina, squash. Doma chová psa, venčí ho, hraje si s ním a pečuje o něj. Dcera říká, že jízda na koni jí pomáhá objevovat nové věci.

Saša

Ježdění na koni ji od dětství zajímalo. Dnes je jí 21 let. Jízda na koni ji baví, ale štve ji, že jí to hned nejde. Podle cvičitelky přišla s představou, že umí jezdit, ale potom se posadila na koně a neuměla nic.

Má pocit, že se málo snaží a proto jí to nejde. Podle cvičitelky je trochu netrpělivá, žádná nová činnost nemůže jít hned. Okolo koní nepracuje, pouze ho nachystá před jízdou, říká, že ji to baví.

Z koní má respekt, ale vyloženě strach ne.

Ježdění má na ní dobrý vliv, má pocit že konečně dělá to, k čemu dřív nebyla příležitost. Občas je na rozpacích ze svých chabých pokroků, ale doufá, že to časem půjde líp, když se bude snažit. Říká, že je pro ni celkem komplikované učit se úplně nové věci, je zbrklá a pak to kazí a z toho je zklamaná.

Do budoucna by se ráda naučila slušně jezdit a měla jízdu na koni jako hobby.

Katka a Leontýna

Rodiče přihlásili k jízdě na koni dvě dcery, osmiletou a desetiletou, protože mají rády zvířata, je to zdravý sport, posílení zádových svalů, pohyb venku, aby nebyla fajnovka, naučit se prosadit, zažily pocit z ovládnutí velkého zvířete, děti samy chtěly jezdit. Očekávali, že budou spokojené, mít zážitky a zkušenosti, něco nového se naučí.

Starší dceru jízda baví, má pocit že jí to jde, je to pro ni velký zážitek, chce se učit nové cviky, více se zajímá i o koně jako takové, plemena, historii, podrobně se zabývá kresbou, chtěla by umět se o koně postarat. Mladší dceři se líbí koně, ale nechce se jí na sobě pracovat, překonávat překážky (bolest svalů, námaha, zima). Asi hlavní motivací je, že to vidí u starší sestry, než že by sama tolik chtěla jezdit.

Obě děti jezdí na jezdecké tábory, kde u koní i trošku pracují, přes rok jezdí mladší nepravidelně a starší přibližně jednou týdně. Běžně u koní nepracují, zatím neunesou sedlo a na vysokého koně nedosáhnou. Ale čistily i kopyta a kartáčovaly koně. Ve stáji ve Statenicích koně ani nečistí, protože jim s tím mají pomáhat rodiče a to se jim moc nechce. Také se o děti bojí, slyšeli, že při péči o koně se stává více úrazů než při jízdě, na táborech jim to nevadí, protože to nevidí.

Starší dcera strach nemá, mladší ano. Maminka se spíše diví té starší, protože sama na koni jezdí a občas strach mívá. Obě děti se na jízdu těší. Denně tráví v přírodě cca hodinu se psem a minimálně celý den o víkendu. Další záliby jsou:

Starší – tenis, atletika, lyže, běžky, kolo, bruslení, turistika, výcvik psa, výtvarná výchova

Mladší – tenis, gymnastika, výtvarná výchova, doučování, lyže, běžky, kolo, turistika, plavání

Nejčastěji netráví čas u počítače vůbec. Tzv „minuty na počítač“ si musí vydělat jedničkami nebo pomáháním nebo dobrým chováním a pak je může využít na počítač, pokud je však neztratí opakem toho, za co je získávají.

Při teplejším počasí si hrají venku před domem s kamarády sousedy skoro každý den, v zimě venku tak jednou týdně plus společné víkendové aktivity s jinými rodinami, vevnitř mají návštěvu také tak jednou týdně.

Obě dcery sportují 6x týdně.

Obě děti se občas nudí, problémy s nadváhou nemají, jezdí na tábory, mladší pouze na příměstské.

Doma mají psa, děti ho venčí 2x denně, čistí mu zuby, doprovází na veterinu, krmí ho, kartáčují, cvičí.

Starší dcera říká, že jezdí na koni, protože ji to baví a koně se jí líbí. O koně pečuje pouze na táboře, ale ráda by častěji, chtěla by umět uzdit a sedlat koně. Koní se nebojí, nechápe, proč by se měla bát, koně nedělají nic špatného, když jsme na ně hodní, často se spíš bojí oni nás. Jízda na koni jí pomáhá koně poznat a naučit se lépe jezdit. V budoucnu chce být veterinářkou, mít vlastní statek a být nejlepší na světě ve skákání.

Mladší jezdí na koni, protože se to chce naučit, aby to uměla, až bude velká, protože koně jsou roztomilí, ale nerada jezdí v zimě. O koně se zkoušela starat jen jednou, aby si to vyzkoušela. Koní se občas bojí. Jízda na koni jí pomáhá naučit se jezdit. V budoucnu by chtěla mít vlastního koně.

Aleš

Rodiče přihlásili třináctiletého syna na jízdu na koni, aby měl další volnočasovou aktivitu a osamostatnil se. Očekávání se splnilo, syn jezdí jednou týdně, okolo koní nepracuje, rodiče to nepovažují za důležité. Na jízdy se vždy těší. Mezi jeho další záliby patří tanec a ping pong, v přírodě bývá obvykle o víkendu, u počítače tráví 2 hod denně, s kamarády si hraje cca 5 hod týdně. Sportuje 3 x týdně. Problémy s nadváhou nemá. Doma má psa a stará se o něj dobře. Chlapec říká, že jezdí na koni, protože má rád zvířata a baví ho to. Jízda na koni je pro něj velký zážitek, ze začátku měl trochu strach, ale teď už ne. Až bude velký, tak by si chtěl pořídit vlastního koně.

Verča a Honza

Desetiletá dcera chtěla jezdit na koni, přihlásili tedy i mladšího syna, u kterého očekávali zlepšení držení těla. U syna se sice držení těla zlepšovalo, ale jízda na koni ho nebavila, tak ho po dvaceti hodinách přestali nutit. U dcery očekávali jen zpestření volného času, jízda na koni ji velmi baví a dle slov cvičitelky je moc šikovná a docela

rychle se zlepšuje, přestože jezdí jen jednou týdně. Koní se nebojí. Okolo koní nepracuje, protože si její rodiče myslí, že je na to ještě malá. Navštěvuje kroužek atletiky (2x týdně) a hraje na housle. U počítače tráví průměrně hodinu denně. V hezkém počasí je téměř denně venku s kamarády. Někdy se nudí. Jezdí na speciální tábory pro astmatiky a na koňské tábory. Doma nemá žádné zvíře, problémy s nadváhou nemá. Holčička sama říká, že ji ježdění baví, koní se nebojí. Do budoucna by chtěla udělat ZZVJ a soustředit se na parkur. Píše: Pokud by mi parkur šel a zalíbil by se mi, tak bych se také chtěla účastnit parkurových závodů. Taky bych chtěla trávit více času u koní a pracovat u nich.

Hedvika

Rodiče přihlásili osmiletou dceru na ježdění kvůli jejímu zájmu, neočekávali žádný efekt. Ve skutečnosti se zlepšil její vztah ke zvířatům. Jezdí přibližně 2x týdně. Už jezdí několik let (je jí 13) a připravuje se na složení zkoušek základního výcviku jezdce. Maminka ji někdy nechává po ježdění ve stáji, aby dcera poznala, že vlastnit koně není jen o ježdění. Momentálně zvažují koupi vlastního koně. Z koní strach nemá, za ty roky už si úplně zvykla. Na ježdění se vždy těší. S kamarády si hraje málo, obvykle jednou týdně, zaměstnávají ji ostatní činnosti. 3x týdně chodí s rodiči do přírody, 3x týdně má trénink baletu. Díky tomu se téměř nenudí. Vztah k přírodě má kladný, ale v noci se ve volné přírodě bojí. Doma mají křečka, o kterého se stará každý den. Problémy s nadváhou nemá. Pravidelně jezdí na dětské tábory.

Sama říká, že vždycky chtěla koně, avšak potom co zjistila, že jí rodiče koně nekoupí, se rozhodla alespoň na koních jezdit. Shoduje se s názorem rodičů, že se koní nebojí. Má ráda práci okolo koní, když ví, že je užitečná. Píše: Jízda na koni mi připadá jako odreagování se od okolního světa. Na tu chvíli mohu zapomenout na ostatní a jen si užívat krásný prožitek z jízdy. V blízké budoucnosti bych si nejraději udělala jezdeckou licenci a sbírala další zkušenosti okolo koní. Později bych si ráda pořídila vlastního koně a s ním to dopracovala na závody vyšší kategorie.

Lucka

Rodiče ji kdysi přihlásili na ježdění, protože si to přála. Dnes je jí 19, má za sebou jezdeckou licenci a na koni jezdí spíše nepravidelně. Jízda na koni je pro ni

příjemný odpočinek po náročném týdnu. „Znamená pro mě hodně, jsem ráda ba i pyšná, že mohu jezdit na koních. Plány? Spíše hobby závody a podobně, neplánuji nějaké profesionální odvětví.“

Koní se nebojí, pouze občas, když jsou splašení.

Jízda na koni jí pomáhá ke zmírnění stresu a všeobecně pomáhá odbourat negativní stavy.

Nina

Rodiče přihlásili čtrnáctiletou dceru na koně, protože to chtěla zkusit, očekávali, že ji to bude bavit. Jízda dceru baví, ale rodiče o ni mají strach, tak ji nechtějí ke koním pouštět. Dnes je jí 23 let, jezdí nepravidelně. Občas má z jízdy strach, protože jí to nejde, nemá na to sílu a vůli. Pokud je u koní, ráda u nich pracuje, protože jí to připadá správné. V přírodě moc času netráví, říká, že má hodně povinností a práce do školy.

Uvádí, že nemá žádné zájmy, protože na ně nemá čas. U počítače tráví cca 2 hodiny denně, téměř nesportuje, s kamarády netráví skoro žádný čas. Vztah k přírodě má velmi kladný, vyrůstala na venkově. Problémy s nadváhou nemá. Domácí zvíře rodina nevlastní. Uvádí, že po ježdění má lepší náladu a cítí, že trochu hubne.

Zdeňka

Rodiče přihlásili šestiletou dceru na ježdění, protože miluje koně od malička cokoli s koňskou tematikou je pro ni velice atraktivní. Kdekoli jako malá zahlédla koně (poutě, poníci, akce pro děti), chtěla jezdit, proto se rodiče rozhodli, že zkusí pravidelné ježdění, formou tréninků. Jezdí více než rok. Očekávali zklidnění a zvýšení koncentrace při jízdě na koni, radost z jízdy a styku s koňmi. To se potvrdilo. Jezdí 2x měsíčně, u koní pomáhá jen málo, koně čistí, protože to vyžaduje majitelka stáje a je to přirozená součást tréninku.

V přírodě je příležitostně na chatě, venku s kamarády, na zahradě.

Z koní má občas trochu strach, kůň je proti ni příliš velký, má respekt a ví, že může při neopatrnosti dojít k nehodě. Na ježdění se nesmírně těší, je to pro ni největší zábava i motivace.

Denně tráví zhruba půl hodiny u počítače, mezi její další zájmy patří sport, filmy a zvířata.

S kamarády si hraje několikrát týdně, podle počasí, na jaře a v létě venku, v zimě spíše vevnitř. 1x týdně chodí na aerobic, ráda jezdí na kole, lyžuje a obecně se velmi ráda „hýbe“.

Nudí se málokdy, umí se zabavit, problémy s nadváhou nemá, v létě jezdí na koňské příměstské tábory. Doma chovají kočku, moc se o ni nestará, občas si s ní hraje, občas ji nakrmí.

Dcera říká, že se koní nebojí, jezdí na nich, protože je má ráda a je to dobrodružství. U koní nepracuje, protože je ještě malá, ale až bude velká, bude u nich pracovat. Když jede na koni, cítí se odvážnější.

Eliška

Rodiče přihlásili sedmiletou dceru na jezdecký tábor, protože doma o koních básnila. Očekávali spokojenost z tábora. Ve skutečnosti se jí to moc líbilo. Jezdila jen na táboře, kde i pomáhala s krmením koní. Z koní strach nemá.

Hodně času tráví na zahradě u domu na vesnici. Ve volném čase se věnuje především pohybovým aktivitám, dochází do Sokola, věnuje se krasobruslení. Občas se nudí. Problémy s nadváhou nemá, přírodu má ráda. Doma mají psa a rybičky, dcera nemá vlastní zvířátko, o psa se stará jen občas.

Sama říká, že kůň je její neoblíbenější zvíře, koní se nebojí a do budoucna by se chtěla naučit lépe jezdit.

Denisa

Rodiče přihlásili devítiletou dceru k jízdě na koni, aby byla více na čerstvém vzduchu a naučila se jezdit. Dnes je jí 23, učí se dle jejích slov pomalu, ale jistě. Na koni jezdí 3x týdně, u koní i pracuje, protože to zlepšuje dovednosti a člověk si uvědomí, co to znamená mít koně. Práci ve stáji měla 3 roky jako své zaměstnání, bohužel ze zdravotních důvodů musela zvolit jiné. Z koní strach nemá, vždy se k nim těší. V přírodě tráví cca 2 hodiny týdně, u počítače průměrně hodinu denně. Její další záliba je gymnastika.

Vendula

Začala z vlastní iniciativy s jezdeckým ve 24 letech, přála si to i v dětství, ale neměla příležitost. Dle jejího názoru jí jde učení pomaleji než dětem, ale nevzdává to, jezdí už skoro rok jednou týdně, na jízdu se vždy těší. U koní nepracuje, protože na to nemá čas, koní se nebojí. Problémy s nadváhou nemá. Vztah k přírodě má neutrální. V přírodě tráví během letních prázdnin 3 hodiny týdně, přes rok je v přírodě pouze výjimečně. Mezi její další záliby patří tancování (tribal, orientální, flamenco, společenské, barokní, polynéské), anglický jazyk, čas od času nepravidelně plavání, cardio zóna, jóga, dále četba, kino, divadlo, hudební představení (převážně vážné hudby). Sportuje každý den, převážně při tanci. U počítače tráví hodinu denně při nicnedělání, dále 5 hodin pracovně. Doma chová fretku, doufá, že se o ni stará dobře.

Od dětství se jí koně líbili, ale nebyla příležitost vyzkoušet si to. Po přečtení Jungových knih zjistila, že má představu osoby, která jezdí na koni. Přijde jí, že to patří mezi základní aspekty všeobecného vzdělání a že v rámci celostního širšího vývoje a vzdělání člověka by měla být zařazena i výchova k jezdeckému. Jízda na koni jí zlepšuje svalovou sílu, koordinaci pohybů a rovnovážné ústrojí, učí větší soustředěnosti a zvládání stresu, učí rozumět koňské povaze a komunikaci. Nevýhodou jsou často namožené svaly, poměrně vysoké riziko úrazu, neschopnost uvolnit se v případě zlobení koně.

V budoucnu se chce naučit koně spolehlivě ovládat a jezdit bez výrazné možnosti nějakých karambolů, zvládnutí i vícedenních a náročnějších výletů na koni, možná tak za 10-15 let (s ohledem na finanční a časovou situaci) pořízení nebo pronajmutí vlastního koně a schopnost se o něj dostatečně postarat a zvládnout jej.

Radka

Rodiče přihlásili devítiletou dceru na koně, protože její nejlepší kamarádka jezdila a dcera měla koně moc ráda a chtěla jezdit také. Očekávali, že bude na čerstvém vzduchu, bude mít více pohybu, bude více sportovat a bude to mít pozitivní vliv na psychiku. Jejich očekávání se splnilo. V současné době je jí 16 a jezdí 5x týdně, začínala pozvolna, nejprve 1x týdně. V současné době má svého koně, to obnáší i spoustu povinností a dcera se o něj vzorně stará. Z koní strach nemá, ale z jízdy na nich ano, je tomu tak od dětství, někdy je to lepší, jindy horší, každopádně ježdění jí

moc baví a strach se snaží překonávat. V přírodě tráví hodně času, převážně na projížďkách s koněm. Její další zájem je hra na housle.

Problémy s nadváhou nemá, na nudu nemá čas. Doma chovají psa a další 4 domácí zvířata, stará se o ně, když to stihne se školou a koníčky velmi dobře, jinak pravidelně základní péče (krmení, doplňování vody atd.).

Sama říká, že jezdí na koni proto, že koně mají neuvěřitelnou povahu, a člověk se u nich může chovat přirozeně, všechno pochopí a všechny chyby odpustí. U koní pracuje pouze tak, že pečuje o svého, ale dříve vypomáhala ve stáji. Chce se svým koněm být, vždy ho čistí a pravidelně (tak 1x týdně) si udělá hodinu času jen na čištění, česání a mazání kopyt.

Ježdění jí prý moc pomáhá, protože nic takového, jako je komunikovat s koněm, člověk nikde jinde nezažije. V budoucnu se chce zabývat nejen jízdou na koni, ale převážně mít svého koně, se kterým si rozumí, chce v budoucnu udělat licenci a víc závodit, ale také se zúčastnit dalších kurzů přirozené komunikace a zlepšit celkový vztah se svým koněm.

Ludmila a Teodor

Rodiče přihlásili sedmiletou Ludmilu a pětiletého Teodora na koně, protože jim to přišlo jako vhodný způsob trávení volného času a děti po tom toužili. S dětmi začala jezdit i maminka. Očekávali, že se naučí něco nového o koních, budou pomáhat se o ně starat, může to podpořit i motorický vývoj dítěte. V rámci svých možností děti u koní i pomáhají, pokaždé koně čistí, rodiče chtějí, aby se něco o koních naučili a aby si jízdu trochu zasloužili. Jezdí obvykle jednou týdně, občas vynechají. Z koní ani jeden strach nemá, jen se bojí rychlého pohybu na nich. Obě děti jsou denně v přírodě, v létě celé dny. Mezi jejich další záliby patří sport – atletika, hraní na flétnu. Péče o zvířátka u babičky. S kamarády si hrají denně. U počítače tráví v létě maximálně hodinu denně, v zimě maximálně dvě. Obě děti sportují většinou obden, jedná se o jízdu na kole a na bruslích.

Problémy s nadváhou ani jeden nemá. Doma chovají rybičky, u babičky (kde jsou denně) psy, kočky, slepice, králíky, občas i jiné. Starají se o ně celkem hodně,

protože je to baví. Dcera říká, že jí jízda na koni baví, učí se nové věci a taky má zábavu na víkend. V budoucnu by se oba chtěli naučit cválat.

Magdalena a Astrid

Rodiče přihlásili čtrnáctiletou dceru na koně, protože dítě je tak vedené k samostatnosti a musí se o někoho starat. Naučí se zodpovědnosti. Očekávali získání zodpovědnosti, zvednutí fyzické kondice, zalíbení v jezdeckém sportu. Očekávání se potvrdilo, dcera jezdí již 11 let.

Jezdí 4x týdně, součástí vždy byla i práce okolo koní, rodiče si myslí, že pokud dítě chce jezdit, musí se o koně postarat ve všech směrech. Koní se nebojí a nikdy nebála, v přírodě tráví každý víkend. Mezi její další zájmy patří potápění, plavání, badminton, kynologie. Denně tráví u počítače pracovní 8 hodin. Nudí se málokdy. Problémy s nadváhou nemá. Doma chová psa a stará se o něj pravidelně. Říká, že jízda na koni jí pomáhá zlepšovat fyzickou kondici a mít větší zodpovědnost. Jízda na koni je pro ni velice důležitá. Má je velice ráda.

Plány do budoucna – rok 2012 neoficiální závody (převážně drezury) a následující rok licence a oficiální závody prozatím ve stupni Z. Samozřejmě se chce nadále zdokonalovat a jezdit na různá školení ohledně péče a výcviku koní.

Mladší dceři jsou 3 roky a také již zkouší na koni jezdit, momentálně jezdí 2x týdně půl hodiny. Okolo koní zatím pracovat nemůže, je moc malá. Na jízdu se vždy těší, z koní strach nemá. V přírodě tráví každý víkend. U počítače netráví zatím žádný čas. Nudí se málokdy, navštěvuje kroužek plavání. Problémy s nadváhou nemá. O rodinného psa se zatím nestará. Říká, že jezdí proto, že velká sestra také jezdí.

Miloš

Rodiče přihlásili desetiletého syna na koně, protože to má pozitivní vliv na držení těla a také na dětskou psychiku. Očekávali zlepšení koncentrace a sociálních vztahů a vazeb. Ve skutečnosti se zlepšil hlavně vztah a vnímání okolí a přírody. V současné době jezdí 2x měsíčně. U koní nepracuje, protože má astma. Z koní strach má, přesto se na ně většinou těší. V přírodě tráví o víkendu většinou jedno odpoledne. Mezi jeho další zájmy patří hra na klavír, klub logiky, výtvarná tvorba, plážový volejbal.

U počítače tráví maximálně 4 hodiny týdně. S kamarády si hraje pouze výjimečně, občas se nudí. Problémy s nadváhou nemá. Doma nechovají žádné zvíře z důvodu alergie v rodině.

Syn říká, že ho jízda na koni baví. Žádné plány do budoucna ale nemá.

Petr

Rodiče přihlásili devítiletého syna na koně, protože si to přál. Očekávali, že se naučí jezdit a prosadit se. Už jezdí více než rok dvakrát měsíčně, očekávání se potvrdilo. Součástí docházky není práce okolo koní, maminka si myslí, že je na to ještě malý. V přírodě tráví každý den alespoň chvíli. Z koní strach nemá. Někdy je spíš nejistý. Dodržuje pravidla a zatím se mu nic nepříhodilo. A má je rád. Na jízdu se vždy těší.

Mezi další jeho koníčky patří hra na kytaru a docházka do skauta.

U počítače stráví 2x týdně půl hodiny, pokud si tam nepotřebuje najít něco do školy. Problémy s nadváhou nemá, s kamarády je vždy, když je to možné. Na nudu nemá čas.

Doma chovají psa, slepice a želvu. Želva je jeho a tak se o ni stará velmi pečlivě, zbytek, pokud je potřeba.

Až bude větší, chtěl by u koní i pracovat a dál pokračovat v jízdě.

Adéla

Rodiče přihlásili osmiletou dceru na koně, protože si to přála a rodiče byli rádi, že si volí nějaký kvalitní zájem, než aby později kouřila někde v hospodě. Dnes je jí 14, další zájmy nemá, žije koňmi. Každý den jezdí na kole ke koním, problémy s nadváhou nemá, v přírodě je vždy, když je u koní. U počítače tráví maximálně hodinu denně, nemá na to čas, s kamarády občas tráví večery. Jezdí 4x týdně, ale u koní je denně. U koní i pracuje, protože ví, že ke koním nepatří jen ježdění. Strach z nich nemá, koně jsou zvířata, bere je jako sobě rovné. Doma chovají psa, stará se o něj výborně, tak jako o koně, říkají rodiče. Dcera říká, že u koní si vždy odpočine, zapomene na všední strasti. „Jízda na koni je pro mě takové odreagování, zapomenu na vše a snažím se

„sžít“ s koněm. Prostě mě to baví a nikdo mi to nerozmluví. Plány jsou si vybudovat útulek pro koně, a pokud to nevyjde tak si určitě pořídit svého.“

Petra

Rodiče přihlásili čtrnáctiletou dceru na jezdecký tábor, protože se chtěla naučit jezdit na koni a pracovat okolo nich. Očekávali, že bude nadšená, což se také stalo, ve stáji se jí moc líbí. Jezdila pouze týden na táboře. Sama se chtěla podílet na práci okolo koní, ale když po táboře začala jezdit zdarma za práci u koní, nezvládala to se školou, po měsíci docházky tedy přestala.

Z koní strach nemá a vždy se na ně těší. V přírodě bývá hodně na výletech, s rodinou chodí na výlety, ve všední dny sportuje. Mezi její další zájmy patří lyžování, plavání, vodáctví, tenis, hra na flétnu, jízda na koni, četba knih, výtvarná výchova.

Denně stráví u počítače maximálně hodinu, problémy s nadváhou nemá. S kamarády si hraje 3x týdně, nikdy se nenudí.

Doma chová kocoura, o kterého se sama kompletně stará.

Sama říká, že jízda na koni jí pomáhá vyčistit si hlavu, moc ji to baví, hlavně když si zkusila i klus. V budoucnu by do stáje chtěla chodit pravidelně.

Rozálie

Rodiče přihlásili jedenáctiletou dceru na koňský tábor, protože se chtěla učit jezdit. Byla to ideální příležitost k vyzkoušení jízdy. Očekávali, že dcera bude mít radost, ve skutečnosti je ještě nadšenější. Na táboře okolo koní i pracovala (krmení, čištění koní).

V přírodě tráví hodně času každý den, hraje si s kamarády venku častěji než doma. Sportuje 3x týdně. Mezi její další záliby patří volejbal, hra na příčnou flétnu, kreslení.

Problémy s nadváhou nemá, obvykle se nenudí.

Doma má vlastní zvíře a dobře se o něj stará.

Sama říká, že na koni jezdí pro zábavu. Práci okolo koní na táboře vykonávala ze zvědavosti. Koní se bojí pouze v případě, že se vzájemně perou a ona je v jejich

blízkosti. Jízda na koni jí prý pomáhá v rehabilitaci. Jízda na koni je pro ni pocit, po kterém toužila celý život. Je skvělé, když si může stoupnout na hřbet koně, na kterém dva dny jezdila a ví, že mu může věřit. V dospělosti by chtěla mít doma koně, který by se jmenoval stejně jako kůň na táboře.

Radana

Rodiče nejprve přihlásili dceru na ježdění, protože to bylo součástí tábora a dcera byla z této nabídky nadšená, byla to pro ni nová zajímavá zkušenost. Očekávali, že se dcera bude po ježdění cítit lépe protažená a více uvolněná. Na táboře jezdila denně týden v kuse, od té doby pokračuje v ježdění cca 3x měsíčně. Z koní strach nemá, vždy se na ně těší.

V přírodě tráví poměrně hodně času.

Mezi její další zájmy patří mineralogie, herectví, knihovnický kroužek, cvičení, četba. U počítače čas netráví. S kamarády si hraje každý den, podle počasí převážně venku. Každý den sportuje (běh, cvičení).

Je jí 13 let. Doma mají několik zvířat, dcera se o ně dobře stará.

Sama říká, že jízda na koni ji baví, ale nepracuje okolo nich, protože na to nemá čas. Koní se prý nebojí, jen z nich má občas respekt.

Milada

Rodiče přihlásili dceru na koně, protože si to moc přála a na jiné kroužky docházet nechtěla. Očekávali, že bude spokojenější, protože bude dělat to, co ji baví. Očekávání se potvrdilo. V rámci ježdění koně čistí a učí se uzdit a sedlat. Je jí 7 let, takže úplně sama to nezvládá, ale dělá to ráda. Maminka říká, že je důležité, aby se dítě vedlo k práci, takže její snahy o práci u koní podporuje.

Na jízdu se vždy těší, občas má strach, protože už z koně spadla, ale vždy ho překoná. Další její záliby jsou ruční práce, prohlížení knih, hraní s panenkami, lenošení. U počítače netráví žádný čas. Občas se nudí. Nesportuje jinak než na koni, problémy s nadváhou nemá. Jezdí na tábory se zaměřením na jízdu na koni, protože to dceru baví a pořádá je švagrová. Má ráda přírodu, hlavně zvířata a květiny, ale nerada chodí na procházky. Doma má morče, ale nestará se o něj.

Holčička tvrdí, že u koní pracuje ráda, protože to koně potřebují. Říká, že ježdění ji škodí v tom, že jí to bolí, když spadne.

Jízda na koni pro ni znamená zábavu, chtěla by se naučit skákat. Je ráda, že konečně i táta vidí, že jí něco jde. Vždy chodil jen s bratrem na fotbal.

Markéta

Od dětství si přála jezdit na koni, ale rodiče jí to nechtěli platit. Ve 12 letech si prosadila ježdění, ale musela si ho ve stáji odpracovat. Dnes je jí 20 let. Rodiče se o ni vždy báli a neočekávali žádný pozitivní efekt, po nějaké době se s tím smířili a uznali, že jí částečně pomohou v rozvoji. U koní je zvyklá odjakživa pracovat, protože jí nic jiného nezbývalo, tak si na to zvykla. Práce ji zabere cca 4 hodiny týdně. Z koní strach nemá, vždy se těší na jízdu.

Mezi její další záliby patří hra na kytaru, běh, plavání. Ve svém volném čase se nikdy nenudí. Denně stráví u počítače 1-3 hodiny. Dříve jezdila na koňské tábory. S nadváhou má lehké problémy. Doma chová činčilu. Denně ji pouští po bytě, krmí, čistí. Ježdění na koni ji baví, je to odpočinek a nabíjí ji pozitivní energií.

Do budoucna chce zkusit kurzy přirozené komunikace a až bude mít více peněz, chce si zaplatit tréninky.

Klára

Na koni jezdí, protože bez tohoto sportu jí nic nebaví. Očekávala zlepšování v jízdě, učení nových dovedností, zlepšení fyzické kondice. Ve skutečnosti ve výcviku postupuje pomaleji, než očekávala v závislosti na intenzitě ježdění. Průměrně jezdí 2x týdně. Je jí 23 let. Součástí docházky ke koním je práce okolo nich, zahrnuje krmení, kydání, lonžování, ošetřování nemocných zvířat apod. Tato práce jí nevadí, starost o zvířata má ráda.

Z koní strach nemá, ale z některých má občas respekt, protože má za sebou hodně pádů z koně. Na každé ježdění se těší, jezdí i při špatném počasí.

V přírodě tráví cca 30 minut denně, někdy i více. U počítače tráví průměrně pracovní 6 hodin denně. Mezi její další zájmy patří běh, plavání, cyklistika, průměrně 1x týdně. Problémy s nadváhou nemá. Doma chová psa, krmí ho, kartáčuje, hraje si s

ním, cvičí ho. Jízda na koni je pro ni dokonalý odpočinek a úžasný sport. Kdyby jí to podmínky dovozovaly, jezdila by denně. K ježdění pro ni patří i péče o koně, bez toho si život nedovede představit. Do budoucna by chtěla mít vlastního koně a stát se kvalitní trenérkou.

Sylva

Rodiče přihlásili desetiletou dceru na tábor, protože si přála naučit se jezdit a pracovat s koňmi. Očekávali radost dítěte, ve skutečnosti je dcera velmi spokojená. Jezdí jen na táboře, kde pomáhá i s krmením koní a dalších zvířat. Občas má strach, že se kůň splaší.

V přírodě tráví hodně času, protože bydlí na kraji vesnice. Mezi její další zájmy patří hra na flétnu a rock and roll. U počítače tráví přibližně hodinu týdně, raději běhá s kamarády někde venku. Občas se nudí. Vztah k přírodě má podle maminky velmi dobrý, má ráda i broučky. Doma mají křečka a králíka. O křečka se stará sama, králíka jí musí rodiče připomínat.

Sylva říká, že ježdění jí velmi baví, ale u koní nepracuje, protože jí k tomu rodiče nedají příležitost. Až bude velká, chtěla by mít takový statek, jako mají ve Statenicích.

Kamila

Desetiletá dcera se zúčastnila koňského tábora, protože si to přála. Rodiče doufali, že se zabaví a bude si užívat přítomnost u koní. Na táboře byla velmi spokojená. Zatím jezdila pouze na táboře, snažila se i pomoci s prací, maminka si myslí, že by to měla umět, protože to s koňmi souvisí. Koní se nebojí, naopak se vždy těší.

V přírodě je poměrně často, protože bydlí na vesnici. Mezi její další zájmy patří keramika a florbal, sportuje obvykle 3x týdně. Nudí se pouze výjimečně. S nadváhou problémy nemá. Momentálně doma nemá žádné zvíře, ale když měla křečka, starala se o něj sama. Kamila říká, že by jako velká chtěla mít statek, protože má ráda všechna zvířata. Myslí si, že jízda na koni jí pomáhá se soustředit.

Zora

Koně má odjakživa ráda, proto se k výcviku přihlásila. Pomáhá jí zastavit zhoršující se zdravotní stav zkracování a ochabování svalů (chodí o berlích a jízda na koni jí velmi pomohla se rozhýbat, může například bez problémů nastoupit do auta, nasadit si ponožky apod.). Dnes je jí 24 let.

Jízda na koni podle ní učí zodpovědnosti a vyrovnanosti, protože člověk nemá zodpovědnost jen za sebe, ale i za svěřeného koně.

Na koni jezdí čtyřikrát týdně, snaží se zahrnovat i nějakou práci okolo koní (dle svých možností). Dělá to proto, aby koně lépe poznala a naučila se znát a chápat jejich potřeby.

V přírodě se pohybuje denně, minimálně při procházkách se psy.

Mezi její další zájmy patří tvoření užitečných věcí, péče o domácí zvířata (psy, kočky, králíky, činčily)

Denně tráví u počítače cca 30 minut. Další sporty nevykonává, pouze procvičuje svaly na míči. S nadváhou problémy nemá. Doma chová psy, kočky, činčilu, králíky. Čistí je, krmí a venčí. Do budoucna by chtěla složit zkoušky základního výcviku jezdce a začít závodit v drezuře.

Sandra a Pavel

Rodiče přihlásili na koně sedmiletou dceru a pětiletého syna, maminka na koni závodí a obě děti si to přály také, ale ona nemá čas je trénovat. Obě děti jezdí jednou týdně, přes zimu mají pauzu, nepracují, protože jsou ještě malé. Z koní strach nemají, protože jsou na ně od malička zvyklí. Nudu neznají, s kamarády si moc nehrají, spíše spolu. U počítače tráví cca 20 min denně. V přírodě jsou každý víkend. Mezi další záliby dětí patří tenis (oba), tancování (Sandra), fotbal (Pavel), angličtina, zpívání (Sandra), dále kolo, plavání, turistika. Jezdí na tábory se zaměřením na tenis a jezdeckví. Problémy s nadváhou nemají. Doma zvíře nemají, jen občas na hlídání psa, s kterým se děti pouze mazlí, protože jsou ještě malé. V budoucnu děti chtějí v jízdě pokračovat a naučit se cválat.

Martina

Martina začala jezdit na koni ve dvanácti letech (dnes je jí 22), jezdila v oddíle, kde i pracovala ve stáji, potom jezdila jen příležitostně. Dnes už u koní nepracuje, protože by to nestíhala s prací a školou. V přírodě se snaží být co nejvíce, nejlépe celý víkend. Z koní strach nemá, problémy s nadváhou nemá.

Kroužky/kurzy: power joga, pilates, německá konverzace.

Záliby: čtení, tvoření - keramika, pletení, háčkování, squash, nohejbal, stolní hry.

U počítače tráví 3 – 5 hodin denně kvůli škole a práci.

Sportuje 3-4x týdně. Doma má kočku, o kterou se denně stará.

Amanda

Začala jezdit ve 13 letech (dnes je jí 23 let), rodiče očekávali, že se bude koním věnovat v zaměstnání, tak se také stalo, začala trénovat dostihové koně. U koní pracuje denně, je to její jediný zájem. U počítače tráví přibližně hodinu denně. V budoucnu by ráda získala licenci trenéra dostihových koní a začala se věnovat také hypoterapii. Strach z koní nemá, nadváhu také ne. 1x týdně jezdí na inline bruslích.

Na statku se stará nejen o koně, ale i o 2 krávy, 8 ovcí, 4 kozy, slepice, kachny, kočky.

Stanislava a Jaroslav

Rodiče přihlásili na koně sedmiletou dceru a pětiletého syna, protože maminka na koni jezdí a obě děti si to přály také. Chtěli dětem splnit přání, vést je k dobrému vztahu ke zvířatům a zajistit dětem více pohybu. Dnes jsou děti o dva roky starší a stále je to baví, na koni jezdí jednou týdně a trochu i pomáhají, aby poznaly, co všechno koně obnáší. Obě děti v létě tráví celé dny venku, kromě jízdy na koni sportují ještě dvakrát týdně. Mezi další záliby patří u obou sport a malování, u dcery hra na klavír, u syna hra na flétnu. Oba si hrají s kamarády každý den, nudu neznají. Dcera si počítač neoblíbila, syn je u počítače průměrně půl hodiny denně. Doma mají slepice a králíky, o které se dcera dokáže velmi zodpovědně postarat, syn jí pomáhá.

Dcera říká, že miluje koně a ježdění na nich. U koní pomáhá proto, aby si to natrénovala, až bude mít svého. Prý se malinko bojí velkých koní. Ježdění jí pomáhá být více v přírodě. Do budoucna plánuje mít své koně a jezdit na nich do přírody.

Syn říká, že ho ježdění baví, jen se bojí velkých koní, občas u koní pomáhá, aby si to vyzkoušel. Ježdění mu přidává sílu a svaly. Na koni by chtěl jezdit dál a naučil se skákat přes překážky.

Karolína

Od dětství si přála jezdit na koni a mít větší kontakt se zvířaty, nyní v 21 letech se jí sen splnil. Očekávala psychické uvolnění, odpočinek, fyzické posílení. Její očekávání se splnilo.

Chodí jezdit 1x týdně, vždy koně před jízdou připravuje, čistí, uzdí a sedlá. Na jízdou se vždy těší.

Dříve měla z koní strach, protože ve 12 letech vypomáhala u koní a setkala se zlými, momentálně ho již nepociťuje, protože v současné stáji jsou samí hodní koně.

V přírodě mnoho času netráví, žije ve městě a mnoho času tráví v kanceláři.

Mezi její další zájmy patří internet, četba, sledování filmů, aerobik, cvičení na trampolínách

U počítače tráví hodně času (pracovně i ve volném čase). Má lehké problémy s nadváhou. Doma má kocoura, o kterého se stará sama. Krmí ho, čistí mu záchod, kartáčuje ho, mazlí se s ním. Do budoucna by se chtěla v jízdě na koni dále zdokonalovat, protože jí to velmi svědčí po všech stránkách.

Pavlína

Desetiletá dcera se zúčastnila koňského tábora, protože to bylo od mala její přání. Přihlásila se společně s kamarádkou, což rodiče uvítali, protože tam nebyla sama. Rodiče neočekávali žádný efekt, ale zdá se jim, že dceru jízda velmi baví a že jí to i velmi dobře jde. Po táboře jezdí pravidelně 1x týdně. Maminka podporuje dceru v chuti k práci u koní, protože se jí to zdá výchovné.

O prázdninách rodina tráví hodně času v přírodě. Mezi další zájmy dítěte patří gymnastika, keramika, hra na flétnu, angličtina a čtení. Denně stráví u počítače

přibližně hodinu. Za hezkého počasí si hraje ráda s kamarády venku, ale ve všední dny má hodně kroužků, takže na hraní s kamarády mnoho času nemá. Nemá čas ani na nudu.

Problémy s nadváhou nemá. Doma má křečka, o kterého se samostatně stará.

Sama říká, že když jela poprvé na koni, zamilovala si to, u koní ale nepracuje, protože ji rodiče vozí zdaleka a nemají čas na ni čekat. Říká, že díky koním má lepší vztah ke zvířatům. V budoucnu by chtěla závodit na svém koni, na kterého si už teď šetří.

Adriana

Rodiče přihlásili dvanáctiletou dceru již před několika lety na ježdění, protože si to přála, jezdí přibližně jednou týdně. Někdy u koní pracuje, ale nemá moc času, protože začala chodit na gymnázium. Práci dělá proto, že chce být s koňmi, strach z nich nikdy neměla. V přírodě tráví víkendy. Mezi její další záliby patří plavání, výtvarná výchova, flétna, cirkusový kroužek, u počítače tráví denně průměrně 20 minut. Sportuje cca 4x týdně, umí lyžovat, snowboardovat, bruslit. Jezdí na letní koňské a cyklistické tábory, protože je ráda v kolektivu. Problémy s nadváhou nemá. Doma chovají kočku, dcera s ní mluví a někdy ji krmí.

Dcera říká, že na koni jezdí proto, že ji to baví a chce být s koňmi. Jízda na koni jí pomáhá nahradit kamarády, když zrovna žádné nemá. V budoucnu by chtěla mít koně, znamená to pro ni vztah a zábavu.

Verunka

Sedmiletá Verunka už rok jezdí na koních, prý si to přála už od svých 3 let, rodiče očekávali, že bude spokojená. Jezdí přibližně 1x týdně, vždy pomáhá s čištěním koně, protože ji to baví a rodiče ji vedou k tomu, že jízda na koni také znamená, že se o něj musí postarat. Mezi další záliby patří aerobik. V přírodě tráví hodně času, pokud je hezky, počítač ji nezajímá. Když je ošklivo, pečuje u počítače o virtuální koníky. Sportuje tak, že si venku staví překážky a skáče přes ně jako kuň. Problémy s nadváhou nemá. Doma mají psa, někdy o něj pečuje až moc, jindy se s ním pouze mazlí.

Verunka říká, že jí jízda na koni moc baví, koní se nebojí, jízda na koni jí pomáhá tak, že se občas může chovat jako kůň. V budoucnu chce být veterinářka a až bude mít dost peněz, koupí si dva koně.

Monika

Rodiče přihlásili devítiletou dceru na koňský tábor, protože má ráda koně, ale netuší, co obnáší péče o ně. Očekávali splnění její touhy a poznatek, že péče o koně je pro ni příliš náročná. Děti dle slov rodičů tuto péči nemohou zvládnout. Na koni jezdí pouze v rámci tábora. Okolo koní prý nepracuje, protože jim to táborový vedoucí nezadal (na táboře ale všechny děti pomáhaly). Dcera má strach z možného kopnutí koněm, protože s nimi nemá zkušenosti. Dcera tráví většinu volného času na dvoře a na zahradě. Mezi další zájmy dítěte patří, zpěv a hra na flétnu, obvykle o kroužky nemá zájem. Doma mají kočku, pod dohledem se o ni částečně stará. V dospělosti by chtěla vlastního koně, ale neví, v čem jí ježdění pomáhá nebo škodí.

Andrea

Rodiče zapsali osmiletou dceru na kurz ježdění, protože má ráda zvířata, hlavně koně. Očekávali její nadšení, souhlasí to se skutečným výsledkem. Na koni jezdí, když je příležitost. Práce okolo koní se nebojí, ale nevykonává.

Mezi další její záliby patří gymnastika, výtvarná výchova. U počítače tráví minimum času, často si venku hraje s kamarády. Doma mají psa a andulku. Dcera čistí andulce klec, dává jí jídlo, chodí na procházky se psem.

Do budoucna by chtěla mít svou vlastní farmu se spoustou zvířat. Ráda se u koní učí novým věcem.

Tereзка

Rodiče přihlásili pětiletou dceru na ježdění, protože má od malička ráda koníčky (živé i houpací). Očekávali, že se něco nového naučí, vytvoří si do budoucna nějaký kvalitní zájem a naučí se, že je potřeba i pomáhat, aby mohla jezdit na koni. Jezdí jednou měsíčně a pokaždé pomáhá s přípravou koně na ježdění, aby věděla, že nic není zadarmo. Na jízdu se vždy těší, stále o tom mluví, z koní strach nemá, zatím nemá důvod. V přírodě je denně, pokud to počasí dovolí. Mezi její další zájmy patří jízda na kole, tanec, bruslení a lyžování. U počítače zatím netráví žádný čas, denně se hýbe a

hraje si s kamarády. Problémy s nadváhou nemá. Doma chovají psa, rybičky a papouška, dcera se o ně snaží starat. Až bude velká, bude mít většího koníčka, než je Amon a bude závodit.

2.2.5.2 Analýza dat

V příloze nalezneme 10 tabulek, ve kterých jsou kompletně zpracovány veškeré informace získané vyhodnocením dotazníků. Zde najdeme pouze nejdůležitější informace.

Tabulky jsou zpracovány podle vybraných kategorií (tyto kategorie vznikly z analýzy rozhovorů s rodiči a dětmi: věk, počet let v oddíle, očekávání rodičů, zájmy, práce u koní, důvody proč dítě nepracuje, efekt jízdy na koni, plány do budoucna). Dále byly tyto kategorie rozpracovány do následujících témat.

Většina dotázaných osob byly dívky, chlapců bylo pouze šest. To svědčí o větším zájmu dívek o tuto aktivitu. Chlapci zřejmě tolik nepotřebují aktivity spojené se zvířaty ke svému vývoji. V jezdeckém sportu naopak často vidíme spíše muže, to svědčí o tom, že chlapci u svého zájmu zůstávají, dívky jej často opouští, protože přichází nové povinnosti a zájmy, které jsou pro ně významnější.

2.2.5.2.1 Věkové rozložení

Mezi padesáti dotázanými bylo dvacet šest dětí ve věku od pěti do deseti let, deset dětí ve věku od 11 do 14 let, 3 děti ve věku od patnácti do devatenácti let a jedenáct osob ve věku od dvaceti do dvaceti pěti let. Zdá se tedy, že největší zájem o jízdu na koni mají nejmladší děti.

Tabulka 1 - Věkové rozložení dotazovaných

5 let	6 let	7 let	8 let	9 let	10 let	11 let	12 let	13 let	14 let
4	1	5	6	4	6	1	2	4	3

15 let	16 let	17 let	18 let	19 let	20 let	21 let	22 let	23 let	24 let	25 let
1	1	0	0	1	1	1	1	4	1	3

2.2.5.2.2 Vstup do oddílu a očekávání rodičů

Ve většině případů rodiče přihlašovali své děti proto, že si to samy přály. V několika případech měl zájem jeden ze sourozenců, tak rodiče přihlásili oba a doufali, že druhého to také začne bavit, ve většině případů je to opravdu bavit začalo. Pouze v jednom případě byl syn úplně proti jízdě na koni a dával to svému okolí důrazně najevo, byl přihlášen ze zdravotních důvodů kvůli zlepšení držení těla, a přestože mu jízda pomáhala, byli rodiče nuceni zvolit jinou prospěšnou aktivitu.

Při přihlašování dětí byl pro rodiče obvykle nejdůležitější jejich zájem, ale očekávali i další efekty. Nejčastěji zmiňovanými efekty pro rodiče byly pobyt v přírodě, více pohybu, pozitivní vliv na psychiku a soustředěnost dítěte, větší samostatnost dítěte, dobrý vliv na záda, vybudování kvalitního zájmu, který dítě podpoří v budoucnu. Rodiče říkají, že jejich očekávání se po určité době ježdění spíše potvrdilo. Očekávané důsledky se naplnily. Naopak sport byl zmíněn pouze několikrát. Jednou bylo zmíněno, že rodiče doufají v to, že dítě od zájmu o koně odradí tím, že zjistí, jak je to náročné a že je to i o práci. Toto očekávání se potvrdilo.

Tabulka 2 - Očekávání rodičů

Příroda	Pohyb	Prosazení se	Soustředěnost	Záda	Psychika	Kvalitní Zájem	Sport	Samostatnost	Odrazení dítěte	Povolání
10	6	6	5	5	4	4	4	2	1	1

Zajímavé je, že pro děti v mnoha případech znamenalo ježdění na koni i mnoho dalších věcí. Očekávání jsou tedy jiná než u rodičů. Pro nejmenší děti ježdění znamená hlavně zábavu, objevování nových věcí a vztah se zvířetem. Mladší děti také zmínily negativní dopady jízdy na koni, přináší jim bolest, když spadnou, nepříjemný chlad, když jezdí v zimě. I přesto chtějí na koni jezdit, překonávají sebe a své možnosti. Starší děti nejvíce zmiňují možnost odreagování se, zvyšování sebedůvěry, pubescenti zdůrazňují význam komunikace s koněm. Často říkají, že koni mohou všechno říct, vše jim odpustí, to u lidí postrádají, někdy také zmiňují, že jim koně nahrazují kamarády.

Koně totiž splňují jejich očekávání od přátelství, mají je rádi bez výhrad, dávají dětem pocit, že jim lásku mohou věnovat bez obav. Mládež zmiňovala, že je koně učí zodpovědnosti, zlepšují koordinaci pohybů, pomáhají při rehabilitaci a hubnutí, zlepšují soustředění. V tomto věku se již záměrně snaží o rozvoj své osobnosti, cíle chtějí mít explicitně definované.

Je zřejmé, že členství v oddíle pomáhá dětem řešit jejich vývojové úkoly i individuální potřeby. Mají vlivy zpracované konkrétněji než rodiče a zaměřeny na své měnící se potřeby i možnosti. Rodiče mají vlivy naopak zpracované obecněji, na radost a zájem dětí a obecný rozvoj a výchovu.

Tabulka 3 - efekt jízdy na koni na dotazované osoby

Efekt \ Věk	Zábava	Vztah	Objevování	Bolest při pádu	Zima	Odreagování se	Sebedůvěra	Komunikace
5 - 9	12	4	3	2	3	0	2	0
10 - 13	6	4	1	0	0	0	1	0
14 - 18	2	1	0	0	0	3	0	1
19 - 25	4	1	0	1	0	4	1	1
Efekt \ Věk	Zodpovědnost	Hubnutí a pohyb, svaly	Koordinace pohybů	Rehabilitace	Soustředění	Překonání strachu	Lepší nálada	Dobrodružství
5 - 9	0	1	0	1	0	0	0	1
10 - 13	0	0	0	0	1	2	0	0
14 - 18	0	0	0	0	0	1	0	0
19 - 25	3	4	1	0	2	0	2	0

2.2.5.2.3 Plány do budoucna

Tabulka 4 - Plány do budoucna

Plán \ Věk	Pokračovat v jízdě	Vlastní kůň	Statek	Závody	Veterinář	Péčovat o koně	Přirozená komunikace	Trenér
5 - 9	3	4	3	4	1	5	0	0
10 - 13	3	2	3	4	2	1	0	0
14 - 18	2	2	0	2	0	0	1	0
19 - 25	3	2	1	2	0	0	1	2

Mladší děti mají neomezené představy o tom, co chtějí budoucnu s koňmi podnikat, často chtějí mít vlastní statek se spoustou zvířat, vlastní koně, naučit se cválat a skákat, starat se o koně, někteří se chtějí stát veterináři apod. Představují si život především v pozitivních barvách a nemají totiž zpracované nároky, starosti a reálné možnosti. Pohybují se zatím hodně ve fantazii.

Starší (13- 25 let) často mají vyzkoušenou těžkou práci u koní, uvědomují si, že to není lehké a co by bylo všechno třeba, aby svůj sen naplnily. Přesto často touží po závodění. Mají určitě už i jiné zájmy, více přemýšlejí do budoucna v reálném obraze. Ze starších tato přání zůstávají pouze u těch, jejichž zájem je velmi hluboký. Proto se také představy spojené se zaměstnáním u koní objevují zřídka. Přání stát se trenérem se projevuje pouze u starších (přibližně od 12 let), mladší děti nemají o tomto pojmu konkrétní představu.

. 2.2.5.2.4 Strach

Třetina dotázaných má u koní strach, u malých dětí se obvykle jedná o strach z rychlého pohybu, u starších se jedná spíše o celkových strach z jízdy i samotného koně. Pádu z koně se bojí spíše mladší děti, starší jich mají většinou již několik za sebou a vědí, že to není tak hrozné. O to větší potom může být prožitek z toho, že strach překonají a dokážou spolupracovat s tak velkým zvířetem, kůň bere člověka jako vůdce, stačí překonat strach.

2.2.5.2.5 Práce u koní jako součást docházky

Necelá polovina dotazovaných se podílí na práci okolo koní, jedná se o krmení, kydání a celkovou péči. Ti, kteří práci vykonávají, ji považují za mimořádně důležitou proto, že lépe porozumí koním, poznají jejich potřeby a mohou s nimi trávit více času. Většina rodičů říká, že je důležité vést děti k práci, aby poznaly, že jízda na koni není zadarmo. Navzdory tomu své děti ve stáji nenechávají tak dlouho, aby si práci mohly zkusit. Jejich děti říkají, že rodiče nemají čas s nimi být ve stáji a nechce se jim ani pro ně přijet později. Často chtějí, aby se děti spíš učily do školy, než aby trávily čas u koní. Samotné děti většinou pracovat chtějí. Další rodiče tvrdí, že jejich děti jsou na práci příliš malé, přestože dětem už je deset let. Pro každého se jistě najde nějaká práce, kterou zvládne. V JS Statenice všechny děti čistí koně před jízdou, protože je to ve stáji vyžadováno. Na táborech zvládají drobné práce i pětileté děti, není to tedy o tom, že je někdo ještě malý. Nejstarší práci obvykle nevykonávají z důvodu přílišné vyčerpání školou a brigádami.

Vidíme tu rozpor především u rodičů. Rodiče si uvědomují výchovný efekt práce dětí u koní, ale současně svoje děti zbytečně chrání a sami nechtějí překonávat těžkosti s organizací času, který by jim delší pobyt dítěte u koní přinášel.

Tabulka 5 - počty pracujících u koní v závislosti na věku

5 let	6 let	7 let	8 let	9 let	10 let	11 let	12 let	13 let	14 let	15 let
0	0	4	2	1	0	2	2	3	1	0

16 let	17 let	18 let	19 let	20 let	21 let	22 let	23 let	24 let	25 let
1	0	0	0	1	0	0	3	0	1

2.2.5.2.6 Zájmy a životní styl

Většina dotázaných uvedla, že se obvykle nenudí, pouze několik mladších dětí nudu připustilo.

Většina dotázaných má doma nějaké domácí zvíře. Pouze dvanáct dotázaných žádné zvíře nechová. Většina těch, kteří zvíře mají, se o něj stará samostatně, případně s občasným připomínáním rodiči. Pouze sedm dětí se o svá zvířátka stará málo nebo vůbec.

Zhruba dvě třetiny dotázaných dětí má menší počet zájmů (maximálně tři), považují je za stálé a snaží se jim věnovat co nejvíce. Ostatní mají více zájmů, při důkladnějším doptávání ale potvrzují, že žádný z nich není hluboko zakořeněný.

Čas strávený u počítače závisí na věku. Děti do 8 let netráví u počítače skoro žádný čas, starší děti u něj tráví maximálně dvě hodiny denně. Mládež nad 20 let tráví u počítače až osm hodin denně, obvykle je to z pracovních důvodů.

Většina dětí tráví v přírodě hodně času, v přírodě jsou minimálně třikrát týdně. Mládež obvykle nemá již tolik času a v přírodě jsou maximálně o víkendech.

Ze všech dotázaných pouze tři trpí nadváhou. Skoro všichni pravidelně sportují, dvě třetiny dotázaných sportují 1-3x týdně, ostatní sportují 4-6x týdně. K tomu všichni jezdí na koni, menší děti většinou nepravidelně, od 9 let obvykle 1-2x týdně. Pouze deset dotázaných jezdí na koni více než třikrát týdně.

Téměř všichni se na jízdy těší, pouze jeden ne.

2.2.5.2.7 Vývoj dětí a mládeže u koní

Velká část dětí touží po jízdě na koni již v raném věku, často od tří let. V tomto věku se občas na koni svezou za asistence vodiče. Od pěti let se začínají učit jezdit samostatně, takto pokračují do osmi nebo devíti let, kdy si vybírají, kterých z množství kroužků se budou účastnit nadále. Ti, kteří se rozhodnou pokračovat, jezdí dál až do dvanácti let. V tomto období se často orientují na jiné činnosti, například schůzky s přáteli. Mnohdy na čas jezdit přestanou a později se ke koním vracejí. Přibližně polovina z nich u koní zůstane až do období dospělosti, kdy vybírají mezi zakládáním rodiny a jízdou na koni.

2.2.6 Diskuse

Mezi naprosto zřejmé výsledky podle dětí a rodičů patří vliv jízdy na koni na radost z pobytu v přírodě, pohyb, sebevědomí a dobrý zdravotní stav. V literatuře o tom lze najít mnoho zmínek, rovněž rodiče si tyto přínosy jízdy na koni uvědomují. V literatuře můžeme najít i zmínky o kvalitním naplnění volného času, tento efekt rodiče moc neuvádějí, možná zastávají názor, že to spadá již do předchozích efektů. Téměř nikdo z dotázaných netrpí nadváhou, v literatuře o tomto efektu žádná zmínka není. Rodiče si uvědomují pozitivní vliv pobytu u koní na motivaci k práci, v literatuře o tom též nelze nalézt skoro žádnou zmínku. Literatura je orientovaná spíše na zdravotní významy jízdy na koni a pobyt u nich než na ostatní vlivy, které jsme ve výzkumu jmenovali.

Zajímavé je také, že se objevují i ambivalentní efekty jako únava, překonávání překážek nebo strach. Strach z koní se objevuje poměrně často, v literatuře bohužel nejsou žádná doporučení, jak s tímto strachem pracovat, zdá se, že oficiálně tento strach ani neexistuje.

3 Závěr

Překvapivým výsledkem výzkumu je zjištění, že si většina dětí jízdu na koni přála, byl to jejich vlastní nápad. Možná proto je i taková převaha zjištěných pozitivních efektů nad negativními. Očekávání změn v oblasti tělesné zdatnosti a přístupu k práci se zcela potvrdilo. Zvyšování sebedůvěry bylo rovněž zmiňováno poměrně často. Změny v soustředěnosti dítěte byly zmiňovány jen málo, zřejmě se nejedná o výrazně znatelný efekt, změny v ambicióznosti nebyly zmíněny vůbec, očekávání se v tomto směru tedy nepotvrdilo.

Rodiče jsou v očekávání efektů relativně jednotní, ale děti se liší hlavně podle věku, nejmladší děti vidí hlavně zábavu a to, že mají koně rádi, starší se s nimi snaží navazovat přátelské vztahy, jsou zaměřeni více na výkon. Nejstarší se začínají učit jezdit s určitým cílem, kterého chtějí co nejdříve dosáhnout. Je vidět, že práce s koňmi, jízda a pobyt v oddíle pomáhá řešit různé vývojové úkoly všech věkových kategorií dětí, které byly sledovány.

Jelikož se ukázalo, že pobyt v oddíle je pro děti jakéhokoli věku velmi prospěšný a děti mají velký zájem o tyto aktivity, mohl by oddíl na základě výsledků práce svou činnost mezi rodiči propagovat.

Tyto výsledky lze v praxi využít pro všechny děti, rodiče si téměř vždy přejí, aby jejich dítě mělo dostatek pohybu, netrávilo mnoho času u počítače a mělo i zdravou chuť k práci. Často je problém pouze najít vhodnou aktivitu, která bude dítě bavit a zároveň bude splňovat tyto podmínky.

Navrhuji například uspořádat den dětí a rodičů na statku, ukázali bychom jim, jak to vůbec na statku funguje, proč je důležité se o zvířata starat a jak je možné si bezpečně užít jízdu na koni. Tímto by se zvýšila informovanost rodičů o tom, jak může prostředí stáje jejich dětem prospět. Děti by nemusely své rodiče tolik přemlouvat, aby je ke koním pouštěli.

4 Literární přehled

Adler, A. 1935. Základy individuální psychologie. Orbis. Praha. 212 s.

Co od ježdění očekávat (online). (30.3.2013)

<http://jezdecky-areal-semik.iprostor.cz/z-pohledu-jezdce.htm>

Čačka, O. Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace.

Brno: Doplněk, 2000, 377 str., ISBN 80-7239-060-0

Fialová, R. Hess, L. Vliv zvířat na psychiku člověka. Časopis Vesmír. 1995/11

Filliozat, I. 2011. Do nitra dětských emocí. Computer PRESS. Brno. 215 s.
ISBN: 978-80-251-3318-7

Friedmann, E. and Thomas, S. A. 1985 Health benefits of pets for families. Special issue: Pets and the family. Marriage and Family Review, 8, 191-203.

Fromm, E. 2009. Cesty z nemocné společnosti. Earth Save CZ. 344 s.
ISBN: 978-80-86916-10-1

Hart, L. A. 1992. Therapeutic riding : assessing human versus horse effects

Helus, Z. 2009. Dítě v osobnostním pojetí. Portál. Praha. 240 s. ISBN: 80-7178-888-0

Horney, K. 2007. Neurotická osobnost naší doby. Portál. Praha. 182 s.
ISBN: 978-80-7367-219-5

Jiskrová, I. Casková, V. Dvořáková, T. 2010. Hiporehabilitace. Mendelova univerzita. Brno. 147 s. ISBN: 978-7375-390-0

Krátce o vztahu člověka s koněm (online). 27.7.2011 (31.3.2013)

<http://www.nechsenest.estranky.cz/clanky/o-konich-a-lidech/kratce-o-vztahu-cloveka-s-konem.html>

Levinson, B. M. 1997. Pet-Oriented Child Psychotherapy. Springfield: Charles C. Thomas. 242 p. ISBN-13: 978-0398066741

Máček, M., Máčková, J. 2002. Fyziologie tělesných cvičení, 1. vyd. Masarykova universita v Brně. 112 s. ISBN: 80-210-1604-3

- Maxová, S. Za špatný životní styl dětí jsou odpovědni rodiče (online). 27.1.2009 (31.3.2013)
http://zena.centrum.cz/deti/clanek.phtml?old_url=deti/predskolaci/zdravi/2009/1/27/clanky/za-spatny-zivotni-styl-deti-jsou-odpovedni-rodice/
- Nakonečný, M. 2004. Psychologie téměř pro každého. Academia. 320 s. ISBN: 80-200-1198-6
- Odendaal, J. 2007. Zvířata a naše mentální zdraví. Brázda. Praha. 173 s. ISBN: 978-80-209-0356-3
- Patronek, G. J. and Glickman, L. T. 1999. Therapeutic Aspects of the Human-Companion Animal Interaction. Psychiatric Times. Vol. 16 No. 2
- Piaget, J. and Inhelderová, B. 1996. Psychologie dítěte. Portál. Praha. 143 s. ISBN: 978-80-7363-798-5
- Proč je jízda na koni zdravá (online). 24.3.2011 (30.3.2013)
<http://www.taboriste.cz/clanek-proc-je-jizda-na-koni-pro-deti-zdrava-co-muze-vyuka-jizdy-na-koni-prinest-po-fyzicke-i-psychie-strance-173-234>
- Říčan, P. 2010. Psychologie osobnosti. Grada. Praha. 208 s. ISBN: 978-80-2473-133-9
- Rogers, C. R. 1998. Způsob bytí. Portál. Praha. 292 s. ISBN: 80-7178-233- 5
- Sak, P. 2000. Proměny české mládeže. 1. vyd. Praha: Petrklíč. ISBN 80-7229-042-8
- Singer, P. 2001. Osvobození zvířat. Práh. Praha. 260 s. ISBN: 80-7252-042-3
- Stuchlíková, I. Prokešová, L. Krejčí, M. Mazehóová, Y. Kouřilová, J. 2005. Zvládání emočních problémů školáků. Portál. Praha. 170 s. ISBN: 80-7178-534-2
- Svobodová, I. aj. (ed.) 2008. Terapie a asistenční aktivity lidí za pomoci zvířat: Sborník příspěvků z odborné konference s mezinárodní účastí. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita. 119 s. ISBN: 978-80-213-1773-4
- Tavel, P. 2007. Smysl života podle Viktora Emanuela Frankla. Triton. Praha. 304 s. ISBN: 80-7254-915-4
- Životní styl českých dětí (online). 26.6.2012 (31.3.2013)
<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/183773-zivotni-styl-ceskych-deti-v-mezinarodni-studii-zcela-propadl/>

5 Samostatné přílohy

5.1 Příloha 1 – tabulky znázorňující veškeré výsledky výzkumu

Tabulka 6

Věk	13	21	10	7	8
Od kdy jezdí	13	18	8	7	8
Pohlaví	dívka	dívka	dívka	dívka	dívka
Četnost jízdy	Na táboře	1x týdně	1x týdně	nepravidelně	nepravidelně
Důvody rodičů k přihlášení	Přání dítěte	Vlastní iniciativa, od dětství ji to lákalo	Přání dítěte	Přání dítěte	Přání dítěte
Očekávání	Radost, poznání přírody	Úspěch v nové zálibě	Splnění snu a zlepšení vztahu ke zvířatům	Pozitivní vliv na psychiku	Zabavení dítěte
Skutečné Výsledky	odpovídají	Pokroky nejsou tak velké	odpovídají	Nadšení dcery, lepší nálada	odpovídají
Těší se?	ano	ano	ano	ano	ano
Strach z koní	ne	respekt	ano	ne	ano

Proč?	Není důvod	přirozené	Dosud nepřišla do styku s tak velkými zvířaty, slyšela, že někomu kůň ukousl prst.	Věřím jim	Má rozum (říká maminka)
Práce u koní	ano	ne	ne	ano	ano
Důvody	Po 2 měsících pravidelné docházky skončila z časových důvodů.	Není čas	Rodiče říkají, že by chtěli, ale nevyvíjejí v tomto směru žádnou aktivitu. Časová náročnost.	Sama chce, rodiče jsou přesvědčeni, že to k tomu patří. Součástí tábora.	Bylo to součástí tábora
Nadváha	ano	ne	ne	ne	ne
Čas u počítače	málo	/	1 hod denně	Skoro vůbec	Skoro vůbec
Čas v přírodě	málo	málo	Min. 1 hod denně	1x týdně celý den	Hodně, ráda si hraje v lese
Další zájmy	divadlo, angličtina, squash	/	Gymnastika, NJ, četba, lyžování	zpěv, sportovní kroužek, šikovné ručičky	hra na klavír a flétnu, četba, keramika a angličtina a francouzština.

Plány do budoucna	Chtěla pokračovat v jízdě, ale neměla čas	Chtěla by se naučit lépe jezdit a mít jízdou jako hobby	Chce pokračovat v jízdě.	Chtěla by v jízdě pokračovat	Chce se o koně pravidelně starat, protože to potřebují a jezdit na nich
Co pro dítě znamená jízda na koni	Pomáhá objevovat nové věci	radost	Zábava, překonání strachu, sebedůvěra	Moc ji to baví	Baví ji to a roste jí sebedůvěra
Sport?	1x týdně	2x týdně	3x týdně	2x týdně	Nepravidelně, kolo, koloběžka
Domácí zvíře	pes	nemá	Morče, křeček, jezevčík	Pes, rybičky	strašilky
Stará se o něj?	Venčení, mazlení, krmení	ne	Dle nálady, nutno připomínat	Krmí rybičky	samostatně
Nudí se?	ne	ne	ne	ne	ne

Tabulka 7

Věk	8	10	13	12	8
Od kdy jezdí	7	8	13	9	8
Pohlaví	dívka	dívka	chlapec	dívka	chlapec
Četnost jízdy	nepravidelně	1x týdně	1x týdně	1x týdně	1x týdně
Důvody rodičů k přihlášení	Dítě má rádo přírodu, kladný vliv na svalstvo zad, schopnost prosadit se	Dítě má rádo přírodu, kladný vliv na svalstvo zad, schopnost prosadit se	Osamostatnění, další volnočasová aktivita	Přání dítěte	Zlepšení držení těla
Očekávání	Spokojenost dětí, zážitky, naučí se jezdit	Spokojenost dětí, zážitky, naučí se jezdit	osamostatnění	Spokojenost dcery	Začne ho to i bavit
Skutečné výsledky	Jezdí hlavně proto, že to dělá starší sestra, nechce se jí na sobě pracovat	odpovídají	odpovídají	Nadšení dcery, lepší nálada	Syna jízda na koni obtěžovala, přestože se držení těla zlepšovalo, po 20 hodinách ho přestali nutit

Těší se?	ano	ano	ano	ano	ne
Strach z koní	ano	ne	ne	ne	ne
Proč?	Maminka říká, že je to normální	Maminka se jí diví			
Práce u koní	ne	ne	ne	zřídka	ne
Důvody	Na samostatnou činnost je malá a rodičům se nechce tím trávit čas, také se o děti bojí	Na samostatnou činnost je malá a rodičům se nechce tím trávit čas, také se o děti bojí	Není zájem.	Dle názoru rodičů musí upřednostnit školu a stejně je na to příliš malá	
Nadváha	ne	ne	ne	ne	ne
Čas u počítače	Vůbec nebo za odměnu	Vůbec nebo za odměnu	2 hod denně	1 hod denně	1 hod denně
Čas v přírodě	Hodina denně	Hodina denně	víkendy	víkendy	víkendy
Další zájmy	tenis, gymnastika, výtvarná výchova, doučování, lyže, běžky, kolo, turistika, plavání	tenis, atletika, lyže, běžky, kolo, bruslení, turistika, výcvik psa, výtvarná výchova	Tanec, ping - pong	Atletika, housle	atletika.

Plány do budoucna	mít vlastního koně	chce být veterinářkou, mít vlastní statek a být nejlepší na světě ve skákání	Vlastní kůň	Chtěla by v jízdě pokračovat, složit ZZVJ, závodit a pracovat u koní	žádné
Co pro dítě znamená jízda na koni	Nerada jezdí v zimě, jinak ji to baví a pomáhá jí to učit se jezdit	Baví ji to, koně tak lépe poznává	Velký zážitek, zábava, překonání počátečního strachu	Moc ji to baví	Nepříjemná rehabilitace
Sport?	6x týdně	6x týdně	3x týdně	3x týdně	1x týdně
Domácí zvíře	pes	pes	pes	ne	ne
Stará se o něj?	Venčení, mazlení, krmení	venčí 2x denně, čistí mu zuby, doprovází na veterinu, krmí ho, kartáčují, cvičí.	samostatně		
Nudí se?	občas	občas	ne	občas	ano

Tabulka 8

Věk	15	19	23	6	7
Od kdy jezdí	7	9	14	6	7
Pohlaví	dívka	dívka	dívka	dívka	dívka
Četnost jízdy	2x týdně	2x týdně	nepravidelně	2x měsíčně	nepravidelně
Důvody rodičů k přihlášení	Přání dítěte	Přání dítěte	Přání dítěte	Přání dítěte	Přání dítěte
Očekávání	Spokojenost dcery, naučí se jezdit	žádná	Radost dítěte.	Očekávali zklidnění a zvýšení koncentrace při jízdě na koni, radost z jízdy a styku s koňmi.	Spokojenost dcery
Skutečné výsledky	Po ježdění má lepší náladu, v jízdě dělá pokroky.	Dcera si koně zamilovala a začala na nich závodit. Na VŠ přestala.	Odpovídají, ale rodiče nedokážou překonat strach o dceru, nechtějí ji tedy ke koním pouštět.	Vše se potvrdilo.	Byla nadšená, stále o koních mluví.
Těší se?	ano	ano	ano	ano	ne